

**Zpráva o činnosti národního zpravodaje pro mimořádné události, trestné činy
v dopravě, proti životnímu prostředí a pro ochranu kulturních památek za rok
2022**

JUDr. Miroslav Růžicka, Ph.D.

V Brně dne 28. února 2023

1 SPR 101/2023

I. Úvod

Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2021 zmiňovala výslovně poznatky k **trestné činnosti v dopravě a k environmentální kriminalitě**. V podrobnostech srov. tuto zprávu na webovém odkazu: <https://verejnazaloba.cz/nsz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti/zprava-o-cinnosti-za-rok-2021/>.

Srov. i **stručné shrnutí zprávy o činnosti za rok 2021:**

<https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2022/07/St%C3%A1tn%C3%AD-zastupitelstv%C3%AD-v-roce-2021.pdf>

Je tam připojena i **zpráva národního zpravodaje pro mimořádné události, trestné činy v dopravě, proti životnímu prostředí a pro ochranu kulturních památek za rok 2021.**

<https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2022/07/Zpr%C3%A1va-NK-za-rok-2021-R%C5%AF%C5%BEi%C4%8Dka.pdf>.

Zatím nejsou k dispozici přesné statistické údaje za rok 2022, pokud jde o stíhané a obžalované osoby podle statistických listů trestních. Ty budou k dispozici až zřejmě kolem dne 15. března 2023 v souvislosti s přípravou zprávy o činnosti státního zastupitelství za rok 2022.

Jsou k dispozici jen statistické údaje z policejní statistiky-

<https://www.policie.cz/clanek/vyvoj-registrovane-kriminality-v-roce-2022.aspx>

Viz také mapy kriminality:

<https://kriminalita.policie.cz/>.

V roce 2022 bylo na území České republiky registrováno **181 991** trestných činů. Oproti roku 2021 došlo k nárůstu o 28 758 skutků, což je v procentuálním vyjádření o **18,8 % více**. Celková objasněnost včetně dodatečně objasněných skutků dosáhla úrovně **52,2 %**. Příčinou tohoto snížení je pravděpodobně vzrůstající podíl kriminality v kyberprostoru na celkové trestné činnosti. Přestože registrovaná kriminalita vzrostla, zaznamenali jsme pokles škod způsobených trestnou činností o více než 7 mld. Kč. Předpokládá se, že nárůst registrované kriminality v meziročním srovnání souvisí s úplným rozvolněním protipandemických opatření. Počty trestných činů se tak přiblížily úrovni z roku 2019.

Pokud jde o registrovanou kriminalitu v roce 2022, její trendy a trendy a vývoj, nárůst kriminality byl zaznamenán plošně ve všech krajích České republiky. Nejvyšší trestnou činnost evidovali v Praze (40 704 skutků) a v Moravskoslezském kraji (21 884 skutků). Největší nárůst v procentuálním vyjádření v porovnání s rokem 2021 byl zaznamenán v Karlovarském kraji, a to o 31,6 %. Zároveň se jedná o kraj s nejnižším počtem evidovaných trestných činů - 4 939 (v roce 2021 spácháno celkem 3 754 skutků). Druhý největší nárůst byl zaznamenán v Libereckém kraji o 27,5 %. Největší rozdíl v kvantitativním vyjádření je evidován v hlavním městě Praha (+ 5 568 skutků), Moravskoslezském (+ 4 019) a Jihomoravském kraji (+ 3 035).

Také vražd v loňském roce přibylo. Celkem bylo spácháno celkem 150 vražd (+45, +42,9 %), kdy 76 vražd bylo motivováno osobními vztahy. Počty registrovaných vražd v roce 2022 lze připodobnit vývoji a počtům zaznamenaným v letech 2015 – 2019.

Srov. i webový odkaz:

<https://www.ceska-justice.cz/2022/12/kriminalita-v-cesku-se-letos-zvysila-pocet-vrazd-stoupl-o-tretinu/>.

II. Poznatky k některým oblastem kriminality spadajícím do působnosti národního zpravodaje

1. Mimořádné události

Mimořádné události šetřené Drážní inspekcí jsou uvedeny na webovém odkazu:

<https://www.dicr.cz/mimoradne-udalosti/statistiky-mimoradnych-udalosti>

Jsou tam uvedeny i informace o **smrtečných nehodách na železničních přejezdech**.

Zmiňují se i údaje o šetření mimořádných událostí Drážní inspekcí.

<https://www.dicr.cz/mimoradne-udalosti/setrene-mimoradne-udalosti-a-zaverecne-zpravy?rok=2022&cat=0#filter>

Na webových stránkách Hasičského záchranného sboru je obsažen následující přehled:

<https://www.hzscr.cz/clanek/pozary-v-ceske-republice-tydenni-prehledy-s-vybranymi-pozary-za-rok-2022-od-3-1-2022.aspx>.

Srov. i:

<https://www.hzscr.cz/clanek/info-servis-statistiky-prubezne-ctvrtletni-prehledy.aspx>

Ze statistického přehledu požárů za období třetího čtvrtletí roku 2022 plyne, že požár, který vypukl dne 24. července 2022 v Národním parku České Švýcarsko, je v historii ČR naprosto unikátní svým rozsahem, množstvím nasazených sil a prostředků, způsobem vedení zásahu a v neposlední řadě i dopadem na život v turisticky exponované oblasti. Celková plocha zasažená požárem byla přes 1 000 ha s vnější hranicí místa zásahu 3 600 ha. Ke zdolání požáru byly vyslány odřady ze 13 krajů a ZÚ HZS ČR. Samotné odřady byly rozděleny na segmenty hasičí a čerpací (vytvoření dálkové dopravy vody). Rozsah požáru a nepřístupnost terénu si vyžádal použití letecké techniky k hašení a monitoringu situace.

Zpráva o činnosti HZS, ovšem jen za rok 2020, je na webovém odkazu:

<https://www.hzscr.cz/clanek/zprava-o-cinnosti-za-rok-2020.aspx>

Statistická ročenka Hasičského záchranného sboru České republiky za rok 2021 je na webovém odkazu:

<https://www.hzscr.cz/clanek/statisticke-rocenky-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx>.

2. Trestné činy v dopravě, zejména silniční

Pokud jde o **trestné činy v dopravě**, údaje za první pololetí roku 2022 lze zjistit na webovém odkazu:

<https://www.mdcz.cz/getattachment/Statistiky/Silnicni-doprava/Statistiky-k-bodovemu-hodnoceni/Statistiky-bodovanych-ridicu/Statistiky-bodovanych-ridicu-za-rok-2022-1-polol/Bodovani-ridici.pdf.aspx>.

Jde tu o statistiku bodového hodnocení řidičů, lze však zjistit typové případy porušení povinností řidičů včetně trestných činů, jichž se měli dopustit.

Vyhodnocení dopravní nehodovosti je na následujícím webovém odkazu:

<https://www.policie.cz/clanek/vyhodnoceni-dopravni-nehodovosti-2022.aspx>

V prezentacích prvního náměstka policejního prezidenta genmjr. Ing. Tomáše Lercha a ředitele služby dopravní policie plk. Mgr. Bc. Jiřího Zlého, MBA jsou uvedeny velice podrobné statistické údaje k dopravní nehodovosti v roce 2022.

Pokud jde o trestně právní rovinu, důvodně lze usuzovat – na základě znalosti trendů z předchozích let i při zohlednění faktu - že výskyt některých trestných činů v silniční dopravě významně závisí na subjektivních faktorech, zejména na počtu akcí a kontrol Policie ČR v daném roce (to se týká např. trestných činů ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 trestního zákoníku nebo trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 trestního zákoníku), kdežto výskyt nedbalostních trestných činů v silniční dopravě nelze nikdy dopředu odhadnout – že **stav a vývoj kriminality v uvedené oblasti v roce 2022 bude vykazovat tendenci k nárůstu**. V tomto ohledu srov. také tabulku II/7a ze zprávy o činnosti státního zastupitelství za rok 2021 a údaje uvedené v textové části zprávy o činnosti státního zastupitelství za rok 2021 (viz webové odkazy shora).

Konkrétní statistické údaje budou uvedeny ve zprávě o činnosti za rok 2022, v tabulkové části.

Ani v roce 2022, stejně tak jako v roce 2021, již nepřetrvával zásadní aplikační problém – **drogy za volantem, protože k jeho vyřešení zásadně přispělo stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 21. října 2020 sp. zn. Tpjn 300/2020 (srov. č. 2/2020 Sb. rozh.-stan.)**. Podkladem k jeho vydání byl i podnět nejvyššího státního zástupce ze dne 11. května 2020 sp. zn. 1 SL 749/2019.

Ke stanovisku trestního kolegia Nejvyššího soudu srov. následující webový odkaz:

https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/9B389B8DE6A6352AC1258630003C98F7?openDocument&Highlight=0,null,

Pokud jde o oblast trestných činů v silniční, popř. železniční dopravě, uskutečnil se ve dnech 1. – 2. září 2022 **XII. Národní kongres „Dopravní úrazovost. Znalectví v ČR“**, v Mikulově, hotel Galant, bylo zde předneseno vystoupení k tématu „**Aplikace nového znaleckého práva z pohledu Nejvyššího státního zastupitelství.**“ JUDr. Miroslav Růžička, Ph. D. Srov.:

<http://symma.cz/dopravniurazovost/>.

http://symma.cz/dopravniurazovost/down/du_2022_program.pdf.

Viz i sborník přednášek:

<https://www.akutne.cz/news-detail/cs/1264-dopravni-urazovost-znalectvi-v-cr-2022/>.

V roce 2022 uskutečnila celá řada vzdělávacích akcí, a to:

Seminář Justiční akademie ve dnech 4. – 5. dubna 2022:

https://asja.jacz.cz/index.php?pageid=1006&task=19&course_id=12449

Seminář Justiční akademie dne 28. listopadu 2022:

https://asja.jacz.cz/index.php?pageid=1006&task=19&course_id=13015

3. Enviromentální kriminalita

Pokud jde o oblast **enviromentální kriminality**, lze rovněž odkázat na poznatky zprávy o činnosti státního zastupitelství za rok 2021.

Konkrétní statistické údaje za rok 2022 budou uvedeny ve zprávě o činnosti za rok 2022, v tabulkové části.

Již v roce 2020 byly ustaveny **meziresortní pracovní týmy** zaměřené jednak na **implementaci Akčního plánu pro potírání nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin do roku 2023**, jednak na **plnění opatření č. 1 Strategie prevence a potírání trestné činnosti související s odpady na období let 2021 – 2023**.

Pracovní tým pro potírání nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin se sešel na Ministerstvu vnitra dne 22. června 2022.

Jednání meziresortního pracovního týmu pro potírání trestné činnosti související s odpady se uskutečnilo dne 13. června 2022 na Ministerstvu vnitra.

Ohledně zhodnocení stávající struktury a kapacity orgánů vymáhajících právo v oblasti životního prostředí a návrhy dalších opatření dne 4. května 2022 byl usnesením vlády č. 359 schválen Akční plán boje proti organizovanému zločinu na roky 2022 a 2023, který v opatření č. 15 obsahuje úkol směřující k vytvoření samostatného specializovaného útvaru Policie ČR zaměřeného na životní prostředí.

Byla posouzena **analýza stávajícího systému vzdělávání pracovníků orgánů vymáhajících právo v oblasti životního prostředí** v problematice wildlife crime i v oblasti odpadů a návrhy dalších opatření.

Pokud jde o **vzdělávací akce**, v roce 2022 se uskutečnila celá řada akcí:

Seminář „Wild Life Crime v České republice“ spolupořádaný Ministerstvem vnitra a Centrem environmentálních forenzních věd Ústavu životního prostředí Přírodovědecké fakulty UK v Praze ve dnech 26. – 27. ledna 2022 (online i prezenčně).

Seminář Justiční akademie „Trestná činnost proti životnímu prostředí“ ve dnech 25. – 26. října 2022. Srov.:

https://asja.jacz.cz/index.php?pageid=1006&course_id=12845

V rámci činnosti Evropské sítě státních zástupců pro životní prostředí (ENPE), jejímž členem je Vrchní státní zastupitelství v Praze a konkrétně zástupkyně národního zpravodaje Mgr. Kateřina Weissová, byla v roce 2021 věnována značná pozornost přípravě revize Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/99/ES ze dne 19. listopadu 2008 o trestněprávní ochraně životního prostředí. Návrh směrnice, který počítá s rozšířením a zpřesněním definic trestných činů, které členské státy mají

postihovat prostředky trestního práva, stanovením nových druhů trestů a výše horní hranice trestních sazeb u některých z nich a dále např. s doporučujícím seznamem polehčujících a přitěžujících okolností lze nalézt na odkazu:

[EUR-Lex - 52021PC0851 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

Dne 15. prosince 2021 předložila Komise **návrh směrnice o trestněprávní ochraně životního prostředí, která nahrazuje směrnicí 2008/99/ES**. K návrhu bylo přiloženo posouzení dopadů a sdělení (14459/21 + COR 1).

Komise předložila návrh poté, kdy v letech 2019-2020 vyhodnotila směrnicí 2008/99/ES o trestněprávní ochraně životního prostředí (SWD (2020) 260 final). V tomto hodnocení Komise zjistila, že směrnice nemá v praxi velký účinek: za posledních 10 let zůstal počet úspěšně vyšetřených a odsouzených případů trestných činů proti životnímu prostředí nízký. Navíc výše uložených sankcí byla příliš nízká na to, aby působila odrazujícím způsobem, a přeshraniční spolupráce neprobíhala systematicky.

Cílem návrhu je proto zlepšit účinnost směrnice. Nový návrh přesněji definuje trestné činy proti životnímu prostředí, přidává do oblasti působnosti nové kategorie trestných činů proti životnímu prostředí a zavádí různá nová ustanovení, včetně ustanovení o minimální výši horní hranice trestní sazby sankcí pro fyzické a právnické osoby, o specifickém školení k posílení řetězce vymáhání práva, o odpovídajícím přidělování zdrojů a o nástrojích přeshraničního vyšetřování. Obsahuje ustanovení na podporu osob podávajících oznámení o trestných činech proti životnímu prostředí, ochránců životního prostředí a osob, které jsou trestnými činy proti životnímu prostředí postiženy. Usiluje o zlepšení shromažďování statistických údajů o řízeních týkajících se trestných činů proti životnímu prostředí, aby bylo možné lépe sledovat a hodnotit výsledky přijatých opatření a identifikovat problematické fáze řetězce vymáhání práva.

Navrhované znění směrnice především tedy aktualizuje vymezení trestných činů obsažených ve směrnici 2008/99/ES a s ohledem na vývoj politiky životního prostředí stanoví nové trestné činy proti životnímu prostředí. Návrh dále stanoví odpovědnost fyzických i právnických osob za uvedené trestné činy a vymezuje druhy sankcí, které má být možné za takové trestné činy uložit. U trestu odnětí svobody stanoví u vymezených jednání požadavky na minimální horní hranici trestní sazby (ve výši 4, 6 a 10 let). Návrh rovněž obsahuje ustanovení o harmonizaci délky promlčecích dob, o zajištění a konfiskaci, stanoví ochranu oznamovatelů a požaduje umožnění použití vyšetřovacích nástrojů, které mají členské státy k dispozici v případě organizovaného zločinu. Návrh v neposlední řadě klade důraz na školení, prevenci, národní strategie boje proti environmentálním trestným činům a sběr informací o počtu oznámených, vyšetřovaných či spáchaných trestných činů proti životnímu prostředí.

Od 1. července 2022 pokračovala pracovní skupina pro justiční spolupráci v trestních věcech (COPEN v posuzování zbývající části návrhu za českého předsednictví (za francouzského předsednictví v průběhu prvního pololetí roku 2022 byla posouzena první část návrhu).

Po jednání pracovní skupiny dne 21. listopadu 2022 se členské státy (neformální) tichou procedurou dohodly, že znění uvedené v dokumentu WK 16106/22 - které je totožné se zněním v dokumentu ST 15006/22 - může být předloženo Výboru stálých zástupců s cílem připravit obecný přístup Rady.

Výbor stálých zástupců dne 30. listopadu 2022 text schválil a souhlasil s tím, že jej předloží Radě, aby mohla dosáhnout obecného přístupu.

Zásadní otázkou, která byla během českého předsednictví nejvíce diskutována, byl článek 7 návrhu týkající se sankcí pro právnické osoby, které se dopustí environmentálních trestných činů, jak jsou definovány ve směrnici. Komise navrhla, aby se sankce odvíjely od průměrného celosvětového obrátu právnických osob: 5 % v případě závažných trestných činů a 3 % v případě méně závažných trestných činů. Komise zdůraznila, že tento typ sankcí je spravedlivý, neboť sankce by se přizpůsobila velikosti společnosti – větší společnosti by dostaly vyšší pokutu než menší společnosti. Komise rovněž vysvětlila, že koncepce sankcí na základě celkového celosvětového obrátu by měla být proveditelná, neboť nejde o novinku: tato koncepce se již používá v jiných oblastech, např. v oblasti práva hospodářské soutěže a nařízení GDPR.

Některé členské státy však uvedly, že mají problémy s uplatňováním koncepce průměrného celosvětového obrátu v oblasti trestního práva. V tomto světle a ve spolupráci s dvoustrannými jednáními hledalo předsednictví alternativu. Předsednictví navrhlo použít jako alternativu stanovení pevných částek, které by byly minimální horní hranicí sankce, kterou by soudci mohli uplatnit. Předsednictví navrhlo částky ve výši 50 milionů v případě závažných trestných činů a 30 milionů eur v případě méně závažných trestných činů.

Tyto částky však považovalo několik delegací za příliš vysoké. Komise a některé další členské státy se však domnívaly, že tyto částky jsou příliš nízké: pro finančně silné společnosti, jako jsou velké ropné společnosti, by maximální pokuta 50 milionů eur byla banalitou, pro kterou se vyplatí riskovat.

Nakonec byly fixní částky stanoveny ve výši 40, respektive 24 milionů eur. S těmito hranicemi již většina členských států mohla souhlasit, i nadále však některé členské státy tyto částky zpochybňovaly jako příliš vysoké. Na druhou stranu některé další členské státy ani nesouhlasily se samotnou skutečností, že byla stanovena alternativa ke koncepci sankcí na základě celkového celosvětového obrátu: podle těchto delegací by sankce měly být ukládány pouze na základě průměrného celosvětového obrátu, neboť se jedná o jediný spravedlivý systém, a protože existence různých možností sankcí by vytvářela riziko výběru vhodného soudu (viz např. prohlášení Itálie v dokumentu 15006/22 ADD 1).

4. Ochrana kulturních památek

Bez jakýchkoli relevantních poznatků.

IV. Vybraná soudní judikatura

1. Nálezy a rozhodnutí Ústavního soudu¹

a) Nález Ústavního soudu ze dne 26. 4. 2022 sp. zn. IV. ÚS 1993/21

K právu odepření výpovědi svědka podle § 100 odst. 2 trestního řádu nelze přistupovat jen na základě paušálního tvrzení o blízkém vztahu. U jiných osob v poměru obdobném rodinnému poměru musí být pečlivě zkoumán jejich konkrétní citový vztah, přičemž nezbytnou podmínkou je, aby újmu jedné z osob právem pociťovala druhá osoba jako újmu vlastní. Obecné soudy jsou povinny v každém individuálním případě zkoumat, zda se o takový silný citový vztah skutečně jedná či nikoliv.

Okresní soud ve Vyškově zprostil vedlejší účastnici řízení před Ústavním soudem obžaloby podle § 226 písm. c) trestního řádu pro skutek, v němž byl spatřován přečin usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1 trestního zákoníku, neboť nebylo prokázáno, že skutek spáchala právě vedlejší účastnice. Daný skutek spočíval, stručně řečeno, v tom, že dne 4. 4. 2015 v době kolem 11,30 hodin vedlejší účastnice řídila osobní motorové vozidlo s připojeným vozíkem, na kterém převážela náklad kovového odpadu, přičemž nezajistila bezpečnou přepravu tohoto nákladu, za jízdy došlo při rychlosti cca 90 km/h k uvolnění plechového předmětu z přívěsu, kdy tímto jednáním porušila ustanovení § 5 odst. 1 písm. i) zákona o provozu na pozemních komunikacích, uvolněný plech se samovolně vznesl a vytvořil náhlou a neočekávanou překážku pro řidiče osobního motorového vozidla, manžela stěžovatelky, který jel za vozidlem vedlejší účastnice ve vzdálenosti cca 25 m, jenž neadekvátně vyhodnotil situaci a nesprávně reagoval na uvolněný plech vyhýbáním vpravo a bržděním, přitom najel pravými koly svého vozidla mimo vozovku do nezpevněného terénu a ve snaze najet opět na vozovku uvedl své vozidlo do levotočivého smyku, přejel do protisměrného jízdního pruhu, kde se střetl s protijedoucí nákladní soupravou a následně i s dalšími vozidly účastníků silničního provozu. V důsledku střetu vozidel zemřel jak manžel stěžovatelky, tak její dcera, která seděla vpředu na místě spolujezdce. Okresní soud ve Vyškově na základě učiněných skutkových zjištění shledal, že i přes rozsáhlé dokazování nebyla najisto a bez důvodných pochybností ztotožněna osoba, která řídila předmětné vozidlo. Zdůraznil, že i když se vedlejší účastnice bezprostředně po nehodě označila za řidičku, od počátku zahájení trestního stíhání uvádí, stejně jako mimo jiné i její manžel, že ona skutečně vozidlo v dané době neřídila, navíc ani na základě dalších důkazů nelze bez pochybností uzavřít, že vozidlo řídila vedlejší účastnice. Naopak po provedeném dokazování a zhodnocení všech důkazů jednotlivě i ve vzájemném kontextu okresní soud dospěl k závěru, že předmětné vozidlo řídil muž. Podotkl, že logicky nelze vyloučit, že vedlejší účastnice mohla mít důvod chránit osobu blízkou, svého manžela, ovšem o jaký důvod šlo, by bylo jen spekulativní uvažovat.

¹ Tato část byla zpracována na základě pravidelných zpráv „Sledování rozhodovací činnosti Ústavního soudu k postavení a působnosti státního zastupitelství“ vypracovávaných Mgr. Ing. Markétou Daňkovou, asistentkou působící na kabinetu nejvyššího státního zástupce, a Mgr. Žanetou Vašíčkovou, asistentkou zástupkyně ředitele analytického a legislativního odboru Nejvyššího státního zastupitelství, v tomto případě za období roku 2022.

Krajský soud v Brně následně odmítl odvolání státního zástupce, neboť ve shodě s okresním soudem dospěl k závěru, že nelze vyloučit reálnou možnost, že řidičem vozidla mohla být i jiná osoba.

Stěžovatelka je přesvědčena, že rozhodnutími obecných soudů došlo k porušení jejího práva na účinné vyšetřování, jehož součástí je i právo pozůstalých na objasnění skutkových okolností, za nichž došlo k úmrtí blízké osoby, a rovněž k porušení práva na soudní ochranu.

Za stěžejní považuje Ústavní soud námitku stěžovatelky, že rozhodující soudy opomněly provést důkaz výpovědi svědka, který byl spolujezdcem v předmětném vozidle a který odepřel výpověď s odůvodněním, že je ve vztahu k vedlejší účastnici osobou blízkou, neboť mu manžel vedlejší účastnice byl za svědka na svatbě. Podle názoru Ústavního soudu obecné soudy dostatečně a přesvědčivě nevysvětlily, proč neprovedly výslech této osoby, jejíž výpověď mohla jednoznačně potvrdit či vyvrátit, zda řidičkou vozidla byla vedlejší účastnice či jiná osoba.

Podle čl. 37 odst. 1 Listiny základních práv a svobod každý má právo odepřít výpověď, jestliže by jí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobě blízké. Konkretizace tohoto ustanovení je obsažena především v trestním řádu. **Ústavní soud připomenul, že k právu odepření výpovědi svědka podle § 100 odst. 2 trestního řádu nelze přistupovat jen na základě paušálního tvrzení o blízkém vztahu. U jiných osob v poměru obdobném rodinnému poměru musí být pečlivě zkoumán jejich konkrétní citový vztah, přičemž nezbytnou podmínkou je, aby újmu jedné z osob právem pocítovala druhá osoba jako újmu vlastní.** Obecné soudy jsou povinny v každém individuálním případě zkoumat, zda se o takový silný citový vztah skutečně jedná či nikoliv. **Existenci poměru těchto jiných osob i důvodnost pocítované újmy je třeba opřít o objektivní skutečnosti; zpravidla nebude postačovat pouhé prohlášení takových osob.** Přitom je třeba vyžadovat vyšší intenzitu tohoto vztahu, než je obvyklá mezilidská soudržnost a musí být dány rovněž objektivní skutečnosti, ze kterých lze na intenzitu citového vztahu mezi osobami usuzovat. Intenzita vztahu přitom může být dána celou řadou aspektů, a to podobností názorů a zastávaných hodnot, jeho kvalitou a hloubkou, délkou jeho trvání, společnými zážitky, koníčky, zájmy a dalšími přáteli, profesní provázaností, bydlením v sousedství, vzájemným kamarádstvím dětí, společně tráveným časem apod.

Břemeno tvrzení ohledně důvodu odepření výpovědi má vždy svědek, neboť právu odepřít výpověď odpovídá jeho ústavní povinnost svědčit, nejsou-li prokázány uvedené okolnosti (čl. 37 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a contrario). Nedodrží-li obecný soud tato pravidla a v důsledku toho neprovede výslech takového svědka a opomene řádně odůvodnit jeho neprovedení, zatíží své rozhodnutí vadami spočívajícími v porušení obecných procesních předpisů i zásad, vyjádřených v hlavě páté Listiny základních práv a svobod.

Jde-li o námitku stěžovatelky týkající se jejího práva na účinné vyšetřování, Ústavní soud konstatuje, že na vyšetřování dané dopravní nehody je aplikovatelné právo na účinné vyšetřování plynoucí z práva na život podle čl. 6 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, neboť došlo ke zmaření dvou lidských životů, přičemž stěžovatelka coby manželka a matka zemřelých se může tohoto práva dovolávat. Ústavní soud se proto zabýval otázkou, zda šetřením orgánů činných v trestním řízení byly splněny všechny požadavky vyplývající ze závazku státu provést účinné vyšetřování. Po přezkoumání věci shledal, že provedené vyšetřování všechny nezbytné požadavky nesplňovalo.

S právem na život podle čl. 6 odst. 1 Listiny základních práv a svobod je spojen pozitivní závazek veřejné moci provést účinné vyšetřování, je-li vzneseno hájitelné tvrzení o porušení tohoto práva. Dojde-li k úmrtí osoby a nelze vyloučit možnost cizího zavinění, byť i ve formě nedbalosti (např. při dopravní nehodě), musí orgány činné v trestním řízení provést účinné vyšetřování daného úmrtí. Přitom musí postupovat nezávisle a nestranně, důkladně a dostatečně, rychle a umožnit aktivní participaci poškozeného při zajištění veřejné kontroly, jinak poruší čl. 6 odst. 1, čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 2 odst. 1 a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Účelem účinného vyšetřování je, aby příslušné orgány identifikovaly příčiny tvrzeného porušení práva, a je-li to nutné, přivedly viníky k odpovědnosti za jejich činy.

Šetření provedené orgány činnými v trestním řízení, a to zejména v přípravném řízení trestním, které trvalo téměř pět let, ale i v následujícím soudním řízení, nesplnilo podle Ústavního soudu požadavky účinného vyšetřování, neboť nebylo důkladné a dostatečné, ani rychlé ve smyslu § 2 odst. 4, 5 trestního řádu, poněvadž zejména policejní orgány postupovaly nesoustředěně, nehodnotily řádně původní znalecký posudek znalce, a to i později ve vztahu ke znaleckému posudku Vysokého učení technického v Brně podle § 2 odst. 6 trestního řádu a příslušný státní zástupce nevykonával náležitě dozor nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení podle § 174 trestního řádu.

Z uvedených důvodů Ústavní soud ústavní stížnosti stěžovatelky vyhověl a vyslovil, že usnesením Krajského soudu v Brně a rozsudkem Okresního soudu ve Vyškově byla porušena práva stěžovatelky zakotvená v čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Napadená rozhodnutí okresního soudu a krajského soudu proto zrušil a věc se tak vrací do stadia po podání obžaloby.

Výrok Ústavního soudu konstatující porušení práv stěžovatelky na účinné vyšetřování a soudní ochranu může mít význam pro případnou náhradu škody nebo přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu podle zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem.

b) Nález Ústavního soudu ze dne 2. 11. 2022 sp. zn. III. ÚS 808/22

Dokazování v hlavním líčení v jedné trestní věci reprodukcí obsahu úředního záznamu o podaném vysvětlení v odůvodnění rozhodnutí z přípravného řízení v druhé trestní věci představuje zásah do práva na soudní a jinou právní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, práva na rovnost v řízení dle čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod a práva na obhajobu dle čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod obviněného v první trestní věci, avšak o porušení těchto práv půjde jen tehdy, jestliže je obsah podaného vysvětlení v pozdější trestní věci jediný či zcela zásadní usvědčující důkaz.

Okresní soud v Jičíně jako nalézací soud svým rozsudkem uznal stěžovatele vinným ze spáchání trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky a odsoudil jej k trestu odnětí svobody v délce trvání osmi měsíců, jehož výkon podmíněně odložil na zkušební dobu v délce dvou let, a k trestu zákazu činnosti spočívajícímu v zákazu řízení motorových vozidel všeho druhu na dobu dvou let. Skutek kladený stěžovateli za vinu měl spočívat, zjednodušeně řečeno, v tom, že měl dne 14. 5. 2020 v brzkých ranních hodinách řídit osobní motorové vozidlo poté, co požíval alkoholické nápoje,

a v důsledku toho nezvládl řízení a havaroval do silničního příkopu. Nalézací soud na základě provedeného dokazování konstatoval, že stěžovatel se svými přáteli požívali alkoholické nápoje a po stěžovatelově havárii napadlo jednoho ze svědků zavolat na policii a nahlásit údajnou krádež vozidla. Svědek se domníval, že přivolaní policisté auto z příkopu vyprostí. Přivolaná hlídka ale měla pochybnost o pravdivosti hlášení a provedla u nich dechovou zkoušku na přítomnost alkoholu v krvi. Při podání vysvětlení ve věci podezření z krádeže svědek výslovně uvedl, že z vozidla viděl vystupovat stěžovatele a že oznámení nehody na policii byla chyba a výmysl. Sám stěžovatel rovněž na úřední záznam o podaném vysvětlení přiznal, že vozidlo nikdo neodcizil a že k nahlášení smyšlené krádeže na policii se uchýlili, aby neměli potíže kvůli řízení pod vlivem alkoholu. Proto byla trestní věc podezření z krádeže odložena a zahájeny úkony trestního řízení ve věci podezření z ohrožení pod vlivem návykové látky. Okresní soud v Jičíně svůj závěr o vině založil mimo jiné i na obsahu odůvodnění usnesení policejního orgánu o odložení trestní věci podezření ze spáchání zločinu krádeže dle § 205 odst. 1 písm. a), odst. 4 písm. b) trestního zákoníku, z nějž reprodukoval i obsah vysvětlení podaných dle § 158 odst. 3 písm. a) trestního řádu. V odůvodnění svého rozsudku výslovně uvedl, že nijak nevycházel z podaných vysvětlení v trestní věci podezření z krádeže, ale z usnesení o jejím odložení, jehož odůvodnění na podaná vysvětlení odkazuje. Krajský soud v Hradci Králové jako soud odvolací se posléze s nalézacím soudem ztotožnil. Stěžovatel podal proti napadenému usnesení odvolacího soudu dovolání, které Nejvyšší soud odmítl.

Stěžovatel ve své ústavní stížnosti zejména zpochybňuje kvalitu dokazování. Podle stěžovatele z provedených důkazů nevyplývá, že by vozidlo řídil sám stěžovatel. Svědek byl opilý a uvedl, že si nic nepamatuje. Není tedy vyloučeno ani to, že vozidlo řídil on. Podivné rovněž je, že zcela chybí kamerové záznamy. Policie podezření z krádeže odložila proto, že se jí nepodařilo chytit nikoho dalšího. Stěžovatel nesouhlasí se skutkovými zjištěními a závěry obžaloby i rozsudků nižších soudů, obzvláště ve výroku o vině.

Ústavní soud se ve svém nálezu musel zabývat tím, zda dokazování obsahem připojeného spisu nepředstavuje zásah do práva na soudní ochranu, práva na rovnost v řízení či práva na obhajobu obviněného v první trestní věci. Rovněž se zabýval tím, zda je přípustné provést jako důkaz úřední záznam o podaném vysvětlení, resp. jeho reprodukci v odůvodnění rozhodnutí z přípravného řízení v jiné trestní věci.

Ústavní soud předně zhodnotil, že praxe vrcholných soudů dosud autoritativně na jedné straně vylučuje možnost jakýmkoliv způsobem v hlavním líčení důkazně použít obsah úředního záznamu o podaném vysvětlení, jestliže k tomu nebyly splněny podmínky dle § 211 odst. 6 trestního řádu, na straně druhé ukládá orgánům činným v trestním řízení i v procesní situaci, v níž jde o otázku viny, a tedy nejsou vázány předchozím pravomocným rozhodnutím státního orgánu, přihlídnout k obsahu takového rozhodnutí a argumentačně se s ním vypořádat, ať již se s jeho závěry ztotožňují, či se od nich odchylují.

Ústavní soud v nynější věci konstatoval, že rozhodnutí se bezprostředně nedotýká otázky stěžovatelovy viny, neboť to, že se nepodařilo objasnit skutečnosti odůvodňující zahájení trestního stíhání ve věci podezření z krádeže, nijak neimplikuje, že se stal předmětný skutek. Skutečnost, že policejní orgán ve věci podezření z krádeže měl za to, že podezření z krádeže bylo vymyšlené, náleží pak toliko do argumentační části odůvodnění, již obecné soudy vázány nebyly. Současně předmětné **usnesení**

o odložení věci bylo pro obecné soudy závazné toliko v rozsahu svého výroku, neboť již z něj se dostatečně určitě podává, v jaké skutkovými okolnostmi konkrétně vymezené věci podezření z krádeže se nepodařilo objasnit skutečnosti opravňující zahájit trestní stíhání dle § 159a odst. 5 trestního řádu.

Ústavní soud neshledal stížnost stěžovatele důvodnou. Konstatoval však, že dokazováním obsahu připojeného spisu nesmí být porušeny garance práva na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, práva na obhajobu dle čl. 40 odst. 3 Listiny, jakož ani práva na rovnost v řízení dle čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. K takovému porušení dochází, pokud jsou takto získávány důkazy, které by v předmětném (pozdějším) trestním řízení byly nepřípustné.

Neporušitelnost zákazů důkazního práva se nevztahuje jen na samotné důkazy získané v jiném (dřívějším) trestním řízení, které by byly v pozdějším trestním řízení nepřípustné. Brání i tomu, aby tyto zákazy byly obcházeny tím, že místo přímého provedení nepřípustného důkazu v pozdějším řízení se orgán činný v trestním řízení „prolomí“ k jeho obsahu prostřednictvím příslušných pasáží odůvodnění rozhodnutí z dřívějšího řízení, které tento obsah rekapituluje a které je v tomto pozdějším řízení provedeno jako listinný důkaz.

Samotná (ne)přípustnost určitého důkazu v pozdějším trestním řízení musí být podle Ústavního soudu posuzována podle obecných pravidel dokazování vázících se k orgánům činným v trestním řízení. Nepřípustným tedy není takový důkaz, který byl v dřívějším právním řízení získán zcela bez jakékoliv ingerence orgánů činných v trestním řízení. Rovněž jím není důkaz, který byl získán v dřívějším právním řízení za obdobných podmínek, za jakých by byl mohl být získán i v pozdějším trestním řízení.

V nynější věci právě k obcházení důkazního zákazu částečně došlo. Jedním z důkazů, na jehož základě dospěl nalézací soud k závěru o stěžovatelově vině, bylo i usnesení o odložení věci. To bylo vydáno v jiném trestním řízení, které nedospělo do stadia trestního stíhání, a tak v něm byla toliko podávána vysvětlení dle § 158 odst. 3 písm. a) trestního řádu, na jejichž základě také tehdejší policejní orgán učinil závěr o tom, že oznámení podezření z krádeže na tísňovou linku bylo vymyšlené. V hlavním líčení v nynější věci před nalézacím soudem bylo provedení těchto úředních záznamů podmíněno dle § 211 odst. 6 trestního řádu souhlasem státního zástupce a stěžovatele, bez něhož nebylo přípustné jakkoliv obsah úředních záznamů o podaných vysvětleních použít.

Byť na jiných místech odůvodnění napadeného rozsudku nalézací soud neopomněl zdůraznit, že k obsahu podaných vysvětlení v odložené věci podezření z krádeže nemohl přihlídnout, přesto uvedl, že svědku B. neuvěřil, že neviděl, kdo z vozidla vystupoval, právě s odkazem na odůvodnění o odložení věci, v němž je zachyceno svědkovo vysvětlení, že viděl, že z vozidla vystupoval stěžovatel.

Toto pochybení však nemohlo mít žádný vliv na rozhodnutí ve věci samé ani na celkovou spravedlivost řízení, neboť skutkové zjištění, že oznámení podezření z krádeže bylo vymyšlené, učinil nalézací soud i na základě četných dalších důkazů, které jakoukoliv pochybnost o své ústavní konformitě nevzbuzují, a závěr o tom, že vozidlo řídil stěžovatel, nalézací soud neučinil na základě nepřípustného přímého důkazu – vysvětlení svědka B. v jiné trestní

věci – ale na základě uzavřeného řetězce jiných nepřímých důkazů, které z ústavněprávního hlediska zcela postačovaly.

Ústavní soud proto uzavřel, že dokazování v hlavním líčení v jedné trestní věci reprodukcí obsahu úředního záznamu o podaném vysvětlení v odůvodnění rozhodnutí z přípravného řízení v druhé trestní věci představuje zásah do práva na soudní a jinou právní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, práva na rovnost v řízení dle čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod a práva na obhajobu dle čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod obviněného v první trestní věci, avšak **o porušení těchto práv půjde jen tehdy, jestliže je obsah podaného vysvětlení v pozdější trestní věci jediný či zcela zásadní usvědčující důkaz. I tento zásah musí tedy být posuzován optikou celkové spravedlivosti řízení.** V nynější věci k takovému porušení nedošlo, neboť úřední záznamy o podaných vysvětleních v jiné trestní věci, resp. usnesení o odložení věci, které je pojalo do svého odůvodnění, nebyly kardinálním, natož jediným důkazem o stěžovatelově vině. Podle Ústavního soudu nalézací soud zjistil takový skutkový stav, podle něž vozidlo mohl řídit jen stěžovatel. Úvahy nalézacího soudu jsou komplexní, logické, racionální a podložené provedenými důkazy. Ústavní soud neshledal, že by byly zatíženy vadou neústavnosti. Z uvedených důvodů ústavní stížnost zamítl.

2. Judikatura Nejvyššího soudu

a) Rozh. č. 6/2022 Sb. rozh. tr.

Autobus obsluhující linku městské hromadné dopravy není obecně prospěšným zařízením ve smyslu § 132 trestního zákoníku.

Zákonodárce v § 132 trestního zákoníku pojem „zařízení pro veřejnou dopravu“ výkladově rozvinul tak, že jeho součástí se rozumí též vozidla (ve veřejné dopravě), avšak výlučně vozidla v dopravě drážní. Z toho tedy pak za použití argumentu a contrario vyplývá, že pokud by zákonodárce hodlal zvýšeně chránit i vozidla ve veřejné dopravě silniční, nepochybně by to v ustanovení § 132 trestního zákoníku výslovně uvedl, nebo by v něm nezdůrazňoval jen vozidla drážní a zmínil by se o vozidlech obecně, tj. zakotvil by, že obecně prospěšným zařízením je mimo jiné zařízení pro veřejnou dopravu, včetně součástí dráhy a vozidel ve veřejné dopravě, anebo by naopak konkrétně uvedl, že obecně prospěšným zařízením je i zařízení pro veřejnou dopravu, včetně součástí dráhy a drážních vozidel ve veřejné drážní dopravě a silničních vozidel ve veřejné silniční dopravě.

Může se jevit jako zvláštní, že pod pojem „zařízení pro veřejnou dopravu“ nespádají autobusy městské hromadné dopravy ani jiná vozidla, pokud nejde o vozidla drážní, která jediná požívají zvýšené ochrany, a že trolejbus městské hromadné dopravy jakožto vozidlo drážní již požívá zvýšené ochrany, přičemž městské autobusy a trolejbusy jsou často konstruovány na stejném technickém základě (karoserie) a pohybují se leckdy po stejných komunikacích. Nicméně svou logiku to má, neboť zásah do integrity drážního vozidla v důsledku případného protiprávního jednání může mít podstatně širší důsledky než v případě vozidla silničního. Vyřazení silničního vozidla, např. autobusu městské hromadné dopravy, z provozu neznamena naprosto zásadní dopad na celkový provoz veřejné dopravy na trase (konkrétní lince), na které je konkrétní autobus jako jedno z více (mnoha) vozidel provozován. Vyřazený autobus mohou ostatní autobusy provozované na stejné lince v zásadě bez problémů objet, případně kritické místo objet po jiném krátkém úseku. Naproti tomu v případě drážního

vozidla se taková porucha dotýká provozu na trase či lince jako takového a další vozidla jej nemohou jednoduše objet, kritický úsek překonat po jiné trase apod. Markantní je to přirozeně zejména v případě kolejové dopravy, lanovek atd. Obdobně tak se to ovšem týká i trolejbusů, neboť znehybnění jednoho trolejbusu na lince omezuje i všechny další trolejbusy na trati, a to nejméně tím, že pokračování dopravy na trati není možné bez odpojení jednoho či druhého vozidla od trolejového vedení, aby mohla doprava pokračovat a aby další vozidla pohybující se na trati mohla minout (překonat) poškozené vozidlo.

V souvislosti s užitím kvalifikované skutkové podstaty trestného činu podle § 276 odst. 1, odst. 2 písm. b) trestního zákoníku bylo argumentováno tím, že v důsledku rozbití zadního skla autobusu musel být tento z bezpečnostních důvodů odstaven z provozu až do doby jeho opravy, čímž tedy došlo k poruše v jeho provozu. Tímto ovšem došlo k poruše provozu konkrétního vozidla, tedy autobusu XY, nikoli však obecně prospěšného zařízení jako takového, tj. ve smyslu souboru předmětů určených k obecnému provozu na lince městské hromadné dopravy. Z těchto důvodů také nelze akceptovat argument odvolatele o tom, že otázku relativně snadné nahraditelnosti autobusu lze promítnout nanejvýš v úvaze o druhu a výměře trestu, nemluvě již o tom, že nebylo-li shledáno naplnění znaku základní skutkové podstaty trestného činu podle § 276 trestního zákoníku, tím spíše nelze uvažovat ani o naplnění znaku kvalifikované skutkové podstaty téhož trestného činu.

Srov.:

<https://sbirka.n soud.cz/sbirka/16019/>

b) Rozh. č. 14/2022 Sb. rozh. tr.

Povinnost, jejímž porušením lze spáchat určitý trestný čin (např. trestný čin usmrcení z nedbalosti podle 143 odst. 1, 2 trestního zákoníku), může být obecně stanovena zákonem, např. při projektové činnosti a při provádění a užívání staveb ustanovením § 2 odst. 2 písm. e) a § 169 odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb., stavebního zákona, ve znění pozdějších předpisů, přičemž její konkretizace může být provedena dalšími podzákonnými či prováděcími předpisy, které mohou odkazovat i na příslušné české technické normy. Takový způsob vymezení povinností je v souladu s ustanovením čl. 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, podle něhož povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod.

Soudy nižších stupňů dovodily, že obviněný porušil především ustanovení § 47 odst. 1 stavebního zákona č. 50/1976 Sb., účinného do 31. 12. 2006. Podle něj pro stavbu mohly být navrženy a použity jen takové výrobky a konstrukce, jejichž vlastnosti z hlediska způsobilosti stavby pro navržený účel zaručují, že stavba při správném provedení a běžné údržbě po dobu předpokládané existence splňuje požadavky na mechanickou pevnost a stabilitu, požární bezpečnost, hygienu, ochranu zdraví a životního prostředí, bezpečnost při užívání (včetně užívání osobami s omezenou schopností pohybu a orientace), ochranu proti hluku a na úsporu energie a ochranu tepla. Podle § 47 odst. 2 stavebního zákona č. 50/1976 Sb. vlastnosti výrobků pro stavbu mající rozhodující význam pro výslednou kvalitu stavby musí být ověřeny podle zvláštních předpisů z hledisek uvedených v § 47 odst. 1 stavebního zákona č. 50/1976 Sb. Soudy dovodily rovněž porušení stavebního zákona č. 183/2006 Sb., který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2007, a jehož ustanovení § 156 bylo po celé zde posuzované období prakticky shodného znění jako citované ustanovení předchozího stavebního

zákona. Výrobek pro stavbu je definován v § 1 odst. 1 písm. a) nařízení vlády č. 163/2002 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na vybrané stavební výrobky, a to jako každý výrobek určený výrobcem pro trvalé zabudování do staveb, pokud jeho vlastnosti mohou ovlivnit alespoň jeden ze základních požadavků na stavby. Trvalým zabudováním výrobku do stavby je takové zabudování, při kterém se vyjmutím nebo výměnou výrobku trvale mění vlastnosti stavby, přičemž vyjmutí nebo výměna výrobku je stavební prací.

Dále soud prvního stupně zmínil i porušení § 58 stavebního zákona č. 50/1976 Sb. a § 18 vyhlášky č. 132/1998 Sb., z nichž vyplývá, že úplná projektová dokumentace musí být podkladem pro stavební povolení. Obviněnému bylo vytknuto i porušení vyhlášky č. 499/2006 Sb., o dokumentaci staveb. Zde soudy nespécifikovaly konkrétní porušené ustanovení, z obsahu jejich rozhodnutí však vyplývá, že jde o provádění předmětné stavební činnosti bez náležité projektové dokumentace.

Další porušení povinností se podle soudů týkalo ustanovení § 154 odst. 3 stavebního zákona č. 183/2006 Sb., podle něhož osoba vykonávající stavební dozor sleduje způsob a postup provádění stavby, zejména bezpečnost instalací a provozu technických zařízení na staveništi, vhodnost ukládání a použití stavebních výrobků, materiálů a konstrukcí a vedení stavebního deníku nebo jednoduchého záznamu o stavbě; působí k odstranění závad při provádění stavby, a pokud se jí nepodaří takové závady v rámci vykonávání dozoru odstranit, oznámí je neprodleně stavebnímu úřadu. Konečně soudy dovodily i porušení níže zmíněných technických norem (viz dále).

Obviněný nezpochybňoval, že došlo k porušení citovaných právních ustanovení. Nad rámec dovolacích námitek Nejvyšší soud jen pro úplnost považuje za vhodné zmínit také ustanovení § 153 odst. 1 stavebního zákona č. 183/2006 Sb., podle něhož je stavbyvedoucí povinen řídit provádění stavby v souladu s rozhodnutím nebo jiným opatřením stavebního úřadu a s ověřenou projektovou dokumentací, zajistit dodržování povinností k ochraně života, zdraví, životního prostředí a bezpečnosti práce vyplývajících ze zvláštních právních předpisů, zajistit řádné uspořádání staveniště a provoz na něm a dodržení obecných požadavků na výstavbu (§ 169 stavebního zákona č. 183/2006 Sb.), popřípadě jiných technických předpisů a technických norem. Dále se v § 169 odst. 1 stavebního zákona č. 183/2006 Sb. (obecné požadavky na výstavbu) uvádí, že právnické i fyzické osoby jsou povinny (zkráceně) při projektové činnosti a při provádění a užívání staveb respektovat obecné požadavky na výstavbu [§ 2 odst. 2 písm. e) stavebního zákona č. 183/2006 Sb.] stanovené prováděcími právními předpisy. Vzhledem k tomu, že Listina základních práv a svobod v čl. 4 odst. 1 stanoví, že povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod, a s přihlédnutím k tomu, že některé stavebně technické požadavky na stavby obsahují podzákoné předpisy, ukládá přímo stavební zákon účastníkům všech fází procesu výstavby povinnost postupovat podle všech předpisů obsahujících technické požadavky na výstavbu.

Soudy prvního a druhého stupně vycházely z uvedených právních předpisů a z odborného posouzení znalců a podrobným a přesvědčivým způsobem vyložily, v kterých směrech postupoval obviněný zcela nesprávně a porušil důležité povinnosti, což vedlo k popsání následku v podobě smrti poškozené.

K námitkám obviněného týkajícím se porušení technických norem Nejvyšší soud dodává, že soud prvního stupně sice nevyjádřil v rozsudku porušení jednotlivých norem (z časového hlediska) zcela přesně, není to však významné. Technické normy nejsou pramenem práva, a nevztahuje se na ně tudíž zásada *iura novit curia* (soud zná právo), což soud prvního stupně respektoval. Podle § 4 odst. 1 zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky, ve znění pozdějších předpisů, česká technická norma není obecně závazná. Podle § 4 odst. 4 téhož zákona česká technická norma poskytuje pro obecné a opakované používání pravidla, směrnice nebo charakteristiky činností nebo jejich výsledků zaměřené na dosažení optimálního stupně uspořádání ve vymezených souvislostech.

Otázkou povahy technických norem se zabýval také Ústavní soud, který ve svém nálezu ze dne 26. 5. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 40/08, uvedl, že české technické normy (dále též jen „ČSN“) se považují za kvalifikovaná doporučení (nikoliv příkazy) a jejich používání je nezávazné, jen dobrovolné. V určitých případech ale může vzniknout povinnost postupovat v souladu s ČSN, a to především na základě ustanovení právního předpisu, který stanoví, že ve vztazích upravených tímto právním předpisem je nutno dodržovat české technické normy. V takových případech lze hovořit o určité závaznosti těchto norem (blíže viz citovaný nálezn). Nejvyšší soud sice v rozhodnutích soudů nižších stupňů postrádá závěr o doporučujícím či závazném charakteru zmíněných ČSN (příčemž jedna z použitých norem ani není českou technickou normou v tomto smyslu), avšak uvedený nedostatek není rozhodný pro posouzení dovolání. Závaznost zmíněných technických norem lze opírat o ustanovení § 153 odst. 1 a § 160 odst. 2 stavebního zákona č. 183/2006 Sb. (avšak i pokud by nešlo o normy závazné, nic by to nezměnilo na celkovém posouzení projednávané věci).

Soudy nižších stupňů vycházely ze znaleckých posudků, jež podrobně vyložily, v kterých směrech obviněný porušil požadavky na řádnou a bezpečnou stavbu bazénu s vodními atrakcemi a sacími čerpadly, vyplývající mimo jiné z jimi citovaných technických norem. Závěry znalců ovšem nemohou předjímat jakékoliv závěry hmotně právní. V procesu dokazování jde pouze o jeden ze skutkových podkladů. Až poté, co jsou všechna skutková zjištění k dispozici, dospěje soud ke konečným právním závěrům. To soudy učinily a své závěry náležitě odůvodnily.

Není přesné tvrzení dovolatele, že soudy jej uznaly vinným porušením důležité povinnosti, které spočívalo v nerespektování technických norem. Obviněný porušil především citovaná ustanovení právních předpisů. Soudy nižších stupňů nicméně nepochybily, když přihlédly i ke znění konkrétních technických norem při posuzování zavinění obviněného. Bylo totiž povinností obviněného jako stavbyvedoucího složitě a nebezpečné stavby, aby se seznámil s jejich obsahem a dodržel je, resp. zapojil do výstavby svého odborného zástupce.

K technickým normám považuje Nejvyšší soud za vhodné v zájmu úplnosti dodat následující.

Stíhaný skutek měl evidentně dvě časové fáze. Z rozsudku soudu prvního stupně nevyplývá jednoznačně, v které fázi jednal obviněný v rozporu s jednotlivými technickými normami. Již ve vztahu k první fázi (v letech 2004 až 2008) je obviněnému vytýkáno mimo jiné porušení bodu 4.6.1. ČSN EN 13451-3 spočívající v osazení prostupu (sání) čerpadel bez zdvojeného sání. Ve znění z roku 2002 však tato norma vůbec neobsahovala zmíněné ustanovení (nahradilo ji až znění z roku 2012).

Pokud jde o zakrytí prostupu plastovou mřížkou, to je v rozporu s bodem 5.5. normy TNV 94 0920, která však byla vydána až v březnu 2010 (správně zde ovšem soud prvního stupně uvedl, že tím obviněný porušil ustanovení § 47 stavebního zákona č. 50/1976 Sb., resp. § 156 stavebního zákona č. 183/2006 Sb.). V době první stavební fáze již byla (od roku 2002) „účinná“ norma ČSN EN 13451-1, kde byly v bodě 4.9 upraveny parametry týkající se sací síly čerpadel tak, že rychlost sání vody musí být menší nebo rovna 0,5 m/s. Vedle toho měl být splněn jeden z následujících požadavků: zdvojené sání, vypouklé rošty s obvodovým sáním, nádrž plnicí se gravitací, jednotlivé rošty o minimální ploše 1 metr čtvereční. Kromě toho se doporučuje na úrovni ochozu nádrže instalovat dostupný hlavní nouzový spínač pro čerpadla a instalovat detektor podtlaku. Již v první fázi výstavby (v letech 2004 až 2008) tudíž obviněný skutečně jednal v rozporu s touto normou zejména v tom směru, že do bazénu umístil nevhodná čerpadla, jejichž sací síla výrazně překračovala výše uvedenou sací rychlost (jak je uvedeno i ve skutkové větě v rozsudku soudu prvního stupně). Zjevně neopodstatněná je námitka, že znění posledně citované normy z roku 2002 je nevýznamné, jestliže projektová dokumentace pocházela z roku 1995. Vodní atrakce nebyly projektované ani zkolaudované, podstatná je doba faktické stavby.

Lze dodat, že již z obsahu technické normy ČSN EN 13451-1 jasně vyplývá, že každému (nejen odborníkovi) – i při určitém deficitu praktického rozumu – by nejpozději po nahlédnutí do ní (v případě skutečného zájmu o bezpečnost bazénu) muselo být zřejmé, co se sleduje podrobnou úpravou zmíněných parametrů a bezpečnostních prvků a jak nebezpečné může být jejich nerespektování v souvislosti s hrozbou přísátí koupajícího se velkou silou k sacímu otvoru ve značné hloubce za vzniku podtlaku.

Za ještě důležitější považuje Nejvyšší soud (pokud už se má posuzovat doba „účinnosti“ jednotlivých technických norem a jejich částí), že ve druhé, rozhodující fázi výstavby bazénu, resp. jeho rekonstrukce, již byla vydána nejen norma ČSN EN 13451-1, ale i norma ČSN EN 13451-3 (od května 2012), kde byly v bodě 4.6.1. vedle maximální rychlosti vody na odtocích 0,5 m/s stanoveny i další požadavky, jako je princip zdvojeného sání, vzdálenost mezi nejbližšími body obvodu zařízení minimálně 2 metry, v případě pouze jedné roštnice na sacím otvoru požadavek, aby jeden uživatel nemohl zakrýt více než polovinu plochy sacího otvoru, vypouklé roštnice vyklenuté proti směru proudění vody s převládajícím sáním po obvodě, přičemž výška vyklenutí musí být nejméně 10 % hlavního rozměru. Smysl těchto ustanovení je opět zřejmý. U nově zabudovaných čerpadel byla povolená hodnota sací síly překročena dvakrát a sací rychlosti dvaapůlkrát. Konečně v době druhé fáze byla již vydána i norma TNV 94/0920 (z března 2010), která zejména stanovila, že vodní atrakce musí být navrženy s ohledem na zajištění bezpečnosti návštěvníků při jejich provozu. V bodě 5.5 se pak uvádí, že všechny vodní atrakce, které používají pro provoz vodu odebíranou z bazénu, musí mít zajištěno sání tak, aby nemohlo dojít k přísátí koupajícího k odběrnému otvoru.

Krytí otvorů sacích zařízení, stěnových nik a pracovních podvodních komor musí zabránit vniknutí (vplutí) koupajícího. Otvory krytů nesmí mít ostré hrany, velikost otvorů musí zabránit prostrčení prstů, popřípadě končetin a jejich zachycení.

Právě v této druhé fázi, tj. na přelomu roků 2013 a 2014, byla provedena instalace tak, že později způsobila smrt poškozené. Kromě zcela nevhodných sacích čerpadel a chybějících bezpečnostních prvků lze zmínit krytí sacích otvorů nevhodnými, křehkými mřížkami z plastu, navíc nevhodně uchycenými jen do lepícího tmelu obkladů. Přitom šlo v podstatě o kumulaci nesprávných a hrubě nedbalých postupů.

Bylo například znalecky potvrzeno, že pokud by byly na sací otvory instalovány správné mřížky podle norem, tak by nemohlo dojít k přísátí ani při nedodržení ostatních požadavků.

Zcela nedůvodně obviněný prosazuje rozdělení vytýkaného jednání na 6 jakýchsi samostatných „skutků“ podle jednotlivých fází jednání, resp. jednotlivých technických kroků. Především nelze uvažovat o posouzení jeho jednání jako pokračujícího trestného činu, v souvislosti s nímž obviněný tvrdí, že bylo takto kvalifikováno soudy. Pokračující může být jen trestný čin úmyslný, skládající se z dílčích útoků vedených mimo jiné jednotným, společným záměrem. A vůbec nelze skutek rozčleňovat na jednotlivé dílčí složky jednání. Ve skutečnosti jde v daném případě o dlouhodobější, postupně se rozvíjející nedbalostní jednání. Jeho vyústění v poslední fázi soud prvního stupně rozvedl ve výroku rozsudku a popsal i fázi předcházející, která souvisela s další částí a v ni se rozvinula.

Námítku chybějícího porušení důležité povinnosti obviněný opřel o ustanovení § 46a odst. 1 stavebního zákona č. 50/1976 Sb. a o svůj názor, že nikdy nedisponoval žádnou odbornou způsobilostí, nemohl tedy být stavbyvedoucím, a tudíž neměl v souvislosti se stavbou bazénu žádnou důležitou povinnost příslušející stavbyvedoucímu. Podle zmíněného ustanovení dřívějšího stavebního zákona a rovněž podle § 158 odst. 1 stavebního zákona č. 183/2006 Sb. totiž vybrané činnosti, jejichž výsledek ovlivňuje ochranu veřejných zájmů ve výstavbě (dále jen „vybrané činnosti ve výstavbě“), mohou vykonávat pouze fyzické osoby, které získaly oprávnění k výkonu těchto činností podle zvláštního předpisu. Mezi vybrané činnosti ve výstavbě patří i odborné vedení provádění stavby nebo její změny.

Obviněný prováděl obě fáze stavby jako fyzická osoba podle živnostenského zákona (zákon č. 455/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů), a jelikož neměl potřebné vzdělání ani zkušenosti, byl jeho odborným zástupcem podle živnostenského rejstříku jeho kamarád, autorizovaný inženýr. Soudy nižších stupňů tedy dovodily, že formálně disponoval – díky svému odbornému zástupci – dostatečnou kvalifikací.

Provádění stavby a její řízení patří k činnostem, jež mají pro společnost, pro ochranu jejích zájmů a pro její bezpečnost mimořádný význam. Proto také stavební zákon č. 183/2006 Sb. ve své druhé části, ve stavebním řádu, určuje, kdo může provádět stavbu a kdo smí být pověřen vedením realizace stavby. Při realizaci stavby je vždy totiž zapotřebí zajistit ochranu veřejných zájmů – proto je důležitá zmíněná úprava v § 158 stavebního zákona č. 183/2006 Sb., přičemž v § 134 odst. 2 stavebního zákona č. 183/2006 Sb. se označuje osoba, která zabezpečuje odborné vedení provádění stavby a má pro tuto činnost oprávnění podle zvláštního právního předpisu, jako „stavbyvedoucí“. Oprávnění, o němž se zmiňuje stavební zákon, se nazývá autorizace, a oprávněná (fyzická) osoba je potom autorizovanou osobou.

Podrobnosti a podmínky pro udělování autorizací stanovuje zákon č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 360/1992 Sb.“). Podle § 13 odst. 1 zákona č. 360/1992 Sb. se rozlišují tři druhy autorizovaných osob. Jsou jimi autorizovaný architekt, autorizovaný inženýr a autorizovaný technik. Autorizovaný inženýr nebo technik činný v oblasti realizace staveb mohou používat označení autorizovaný stavitel. Povinnosti a odpovědnost autorizovaných osob, které vykonávají vybranou činnost při řízení prováděné stavby, určuje zejména ustanovení § 153 odst. 1 stavebního zákona č. 183/2006 Sb. (viz

výše). V § 153 odst. 2 až 4 stavebního zákona č. 183/2006 Sb. se pak mimo jiné stanoví, že stavbyvedoucí je dále povinen působit k odstranění závad při provádění stavby a neprodleně oznámit stavebnímu úřadu závady, které se nepodařilo odstranit při vedení stavby, vytvářet podmínky pro kontrolní prohlídku stavby, spolupracovat s osobou vykonávající technický dozor stavebníka nebo autorský dozor projektanta, pokud jsou zřízeny. Osoba vykonávající stavební dozor odpovídá spolu se stavebníkem za dodržení obecných požadavků na výstavbu a za dodržení rozhodnutí a jiných opatření vydaných k uskutečnění stavby. Osoba vykonávající stavební dozor sleduje způsob a postup provádění stavby, zejména bezpečnost instalací a provozu technických zařízení na staveništi, vhodnost ukládání a použití stavebních výrobků, materiálů a konstrukcí a vedení stavebního deníku nebo jednoduchého záznamu o stavbě; působí k odstranění závad při provádění stavby, a pokud se jí nepodaří takové závady v rámci vykonávání dozoru odstranit, oznámí je neprodleně stavebnímu úřadu.

Lze uzavřít, že obviněný díky odbornému zástupci P. H., autorizovanému inženýrovi, disponoval odbornou způsobilostí k tomu, aby fakticky mohl být jako podnikající fyzická osoba stavbyvedoucím. Problém však spočíval v tom, že vůbec nezapojil svého odborného zástupce při stavbě bazénu a ani v jednom případě se s ním neporadil o vhodnosti postupů. Obviněný byl skutečně stavbyvedoucím (a to nejen ve smyslu právních předpisů, tj. že splňoval zákonné podmínky pro to, aby mohl být stavbyvedoucím, ale rovněž podle faktického stavu věci, tj. že reálně vedl stavbu bazénu) a bylo nutné, aby jednal v souladu s povinnostmi a požadavky plynoucími jednak ze stavebního zákona, ale i z citovaných technických norem a vyhlášky o dokumentaci staveb.

Jestliže obviněný dobrovolně vykonával činnost stavbyvedoucího (a to nejen tím, že splňoval formálně zákonné podmínky pro stavbyvedoucího, ale především fakticky vedl a řídil celou stavbu, jak bylo prokázáno provedenými důkazy), je odpovědný za nedodržení zákonných povinností. Obviněný sám připustil, že on osobně neměl k takové stavbě dostatečné vzdělání ani kvalifikaci, ke stavbě neexistovala ani projektová dokumentace, přesto sám dobrovolně vedl stavbu bez reálné účasti odborného zástupce. Bylo by absurdní tvrdit, že když se obviněný pustil do složité stavby (při nesprávném postupu spojené s mnoha vážnými nebezpečími pro uživatele), aniž by k tomu měl odborné znalosti či zkušenosti a dokonce ani projektové podklady, nemůže být odpovědný za důsledky naprosto chybného provedení stavby právě proto, že vůbec nerozuměl celé stavbě.

Dovolatel také poukázal na spoluzavinění dalších osob, konkrétně stavebníka R. S. a K. P., s tím, že nesprávné hmotně právní posouzení spočívá právě v tom, že soudy vůbec neposuzovaly odpovědnost či spoluodpovědnost těchto dalších osob. Státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství ve vyjádření k dovolání – poněkud nad rámec konkrétní dovolací argumentace – rozvinula tuto námitku, jak shora uvedeno, tj. že z případného významného spoluzavinění zejména stavebníka R. S. by přicházelo v úvahu dovodit, že jednání obviněného není nutno kvalifikovat jako porušení důležité povinnosti.

K této námitce je nutno uvést, že je nesporné a v souladu se závěry judikatury, že k naplnění znaku kvalifikované skutkové podstaty trestného činu usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, 2 trestního zákoníku je nezbytné, aby porušení konkrétní povinnosti považované za důležitou bylo v souladu s principem gradace příčinné souvislosti zásadní příčinou vzniku následku (účinku). Z hlediska možného

spoluzavinění dalších osob státní zástupkyně poukázala na to, že pokud při vzniku následku spolupůsobilo více příčin (např. jednání pachatele a poškozeného), je třeba z hlediska povahy znaku „porušení důležité povinnosti“ vždy zkoumat konkrétní okolnosti skutku a zvláště hodnotit význam a důležitost každé příčiny pro vznik následku. Je-li rozhodující příčinou způsobeného následku v podobě usmrcení poškozeného např. jeho významné spoluzavinění při dopravní nehodě, nelze zpravidla dovodit, že pachatel spáchal trestný čin usmrcení z nedbalosti tím, že porušil důležitou povinnost, která mu byla uložena zákonem (viz rozhodnutí pod č. 32/2016 Sb. rozh. tr.).

Nejvyšší soud však dospěl k závěru, že v posuzovaném případě nepřichází v úvahu uplatnění této obecně platné zásady. Jednak se vztahuje zpravidla na spoluzavinění poškozeného, jednak lze o ní uvažovat jen v těch případech, kde jde o jakési přímé poměrování spoluzavinění zúčastněných osob tak, že vyšší míra spoluzavinění jedné z nich zároveň výrazně snižuje míru zavinění druhé (jejíž trestní odpovědnost je posuzována). Taková situace zde nenastala. I když není vyloučeno spoluzavinění stavebníka a provozovatele bazénu R. S., a to ve značné míře, nijak podstatně to nemůže snížit míru zavinění obviněného. Není vyloučeno ani to, aby se na vzniku následku podílelo jednání více osob, z nichž každá spolupůsobila následkem porušením důležité povinnosti.

Povinnosti, které obviněný porušil (viz výše), je třeba – obzvláště v jejich souhrnu – považovat za důležité povinnosti vyplývající z povolání obviněného a uložené mu podle zákona ve smyslu § 143 odst. 2 trestního zákoníku. Lze tu odkázat i na odůvodnění napadeného rozsudku a zdůraznit, že porušením několika zásadních povinností obviněný vytvořil značně nebezpečnou situaci, která potenciálně může vést – a nakonec také vedla – k těm nejzávažnějším následkům na životě a zdraví člověka. Z uvedených důvodů je dovolací námitka týkající se porušení důležité povinnosti zjevně neopodstatněná.

Srov.:

<https://sbirka.nsoud.cz/export/sbirky/?collectionIds=20429>

c) Rozh. č. 30/2022 Sb. rozh. tr.

Porušením důležité povinnosti ve smyslu § 143 odst. 2 trestního zákoníku řidičem motorového vozidla není pouhé nerespektování dopravního značení, které primárně neslouží k ochraně života a zdraví lidí. Zároveň musí být dána příčinná souvislost mezi účelem porušené normy a způsobeným následkem.

Zákaz vjezdu všech motorových vozidel s výjimkou dopravní obsluhy se v určitém místě stanoví zpravidla tehdy, pokud je zde zájem na tom, aby byl v dané oblasti snížen průjezd motorových vozidel (např. za účelem nižší hlučnosti, zčásti i bezpečnosti chodců). Ze samotného porušení tohoto zákazu, i když se na obviněného jako řidiče motorového vozidla nevztahovala výjimka podle dodatkové tabulky umožňující vjezd dopravní obsluhy, nelze dovozovat existenci a následné porušení důležité povinnosti uložené mu podle zákona (tj. podle zákona o silničním provozu).

Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 19. 5. 2021, sp. zn. 3 T 35/2021, byla obviněná N. S. K. uznána vinnou přečinem usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1 trestního zákoníku. Za to jí byl uložen podle § 143 odst. 1 trestního zákoníku trest odnětí svobody v trvání 12 měsíců, jehož výkon jí byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1

trestního zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 18 měsíců. Podle § 73 odst. 1, 3 trestního zákoníku byl obviněný uložen i trest zákazu činnosti, spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všeho druhu na dobu 18 měsíců. Podle § 228 odst. 1 trestního řádu byla obviněná uložena povinnost nahradit poškozené Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky, regionální pobočce v B., škodu ve výši 3 911 Kč. Dále jí byla uložena povinnost nahradit poškozené AAAAA (pseudonym) nemajetkovou újmu peněžní částkou ve výši 350 000 Kč. Podle § 229 odst. 2 trestního řádu byli poškození se zbytkem svých nároků na náhradu nemajetkové újmy odkázáni na řízení ve věcech občanskoprávních.

Skutek, kterým byla obviněná uznána vinnou, spočíval ve stručnosti v tom, že dne 4. 5. 2020 v 10,28 hodin řídila osobní motorové vozidlo tovární značky XY, registrační značky XY, majitele – obchodní společnosti M., v XY po ulici XY ve směru od ulice XY, přičemž při odbočování vpravo do ulice XY porušila ustanovení § 4 písm. a), § 5 odst. 1 písm. b), c), d) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o silničním provozu“), a při vědomí výskytu několika dětí na ulici XY pokračovala v jízdě, ač s ohledem na robustní karoserii vozidla neměla náležitý výhled z vozidla, přičemž nepřizpůsobila jízdu technickým vlastnostem vozidla a v důsledku toho na zpomalovací prahu na ulici XY srazila přední částí vozidla a povalila na vozovku nezletilou AAAAA, která jela na dětském odrážedle při pravém okraji vozovky (z pohledu řidičky) ulice XY ve směru ke křižovatce s ulicí XY a které přejetím levé poloviny hlavy pravým předním kolem vozidla způsobila smrtelná zranění.

Proti tomuto rozsudku soudu prvního stupně podali obviněná, státní zástupce a poškození odvolání, o nichž rozhodl Krajský soud v Brně svým rozsudkem ze dne 15. 9. 2021, sp. zn. 5 To 174/2021, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. b), d), e), f), odst. 2 trestního řádu z podnětu odvolání státního zástupce a poškozených zrušil napadený rozsudek ve výrocích o vině, trestu a náhradě škody týkajících se obviněné N. S. K. Podle § 259 odst. 3 písm. a), odst. 4 trestního řádu odvolací soud nově rozhodl tak, že obviněná spáchala přečin usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, 2 trestního zákoníku. Podle § 143 odst. 2 trestního zákoníku jí byl uložen trest odnětí svobody v trvání 24 měsíců, jehož výkon jí byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 trestního zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 2 a ½ roku. Podle § 73 odst. 1, 3 trestního zákoníku byl obviněný dále uložen trest zákazu činnosti, spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všeho druhu na dobu 4 roků. Podle § 228 odst. 1 trestního řádu byla obviněná uložena povinnost nahradit vyjmenovaným poškozeným nemajetkovou újmu a způsobenou škodu.

Podle § 229 odst. 2 trestního řádu byli poškození odkázáni se zbytkem svých nároků na řízení ve věcech občanskoprávních. Odvolání obviněné bylo podle § 256 trestního řádu jako nedůvodné zamítnuto.

Proti citovanému rozsudku odvolacího soudu podala obviněná N. S. K. prostřednictvím svého obhájce dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2021.

Podle obviněné soudy obou stupňů v první řadě chybně vyhodnotily, že porušila dopravní značku „Zákaz vjezdu všech motorových vozidel“ s dodatkovou tabulkou „Mimo dopravní obsluhy“ jen z důvodu své pohodlnosti. Do dané ulice totiž jela z důvodu péče o svou dceru, přičemž pokud by dodržela dopravní značení, jak upozorňují soudy, tak by musela nést dítě a veškeré vybavení na vzdálenost delší než

400 metrů, ačkoliv bylo možné zaparkovat vozidlo přímo před domem u příbuzné na parkovacím místě. Obviněná nesouhlasí také s tvrzením soudů, podle něhož se na ni nevztahovala výjimka, spočívající v povolení vjezdu vozidlům dopravní obsluhy, a tento závěr se jí jeví jako příliš formalistický. Dovedeno ad absurdum, podle názoru odvolacího soudu by do ulice opatřené dopravní značkou B 11 „Zákaz vjezdu všech motorových vozidel“ s dodatkovou tabulkou E 13 „Mimo dopravní obsluhy“ mohlo vjet např. i vozidlo zásilkové služby nad 3,5 tuny s dovozem drobného balíčku obsahujícího náramkové hodinky, avšak příjezd matky se spícím dítětem do domu její příbuzné s celkovou váhou dítěte včetně sedačky a osobních potřeb dítěte i matky asi 20 kg by byl nepřijatelný. Obviněná nesouhlasí s tím, že by právě porušení zmíněného dopravního značení bylo skutečnou příčinou nehody, neboť toto tvrzení nemá oporu v dokazování. Kdyby totiž obviněná z důvodu nutnosti vyřídit určitou záležitost vezla kromě své dcery a osobních věcí své příbuzné například i potraviny, splnila by podmínky dopravní obsluhy i podle čistě formalistického výkladu a na skutkovém ději by se tím nic nezměnilo.

Podle názoru obviněné je chybný i závěr soudu prvního stupně, že ačkoliv nemohla vůbec vidět poškozenou AAAAA, a to jak z důvodu její výšky, tak z důvodu technického řešení křížovky a konstrukce řízeného vozidla, přesto dovedl její zavinění ze skutečnosti, že pokračovala v jízdě, i když v ulici XY viděla hlouček osob a měla na základě toho předpokládat pohyb nehlídaného batolete pod koly jejího vozidla. Obviněná ovšem skutečně zastavila ihned, jakmile zpozorovala v dálce gestikulující osoby, což dokazuje i výsledné postavení jejího vozidla a znalcem stanovená brzdná dráha pouhých 3 a 1/2 metru. Jak dále obviněná zdůraznila, odvolací soud dospěl po přezkoumání znaleckého posudku znalce Ing. J. M. k chybným závěrům, které jsou navíc v rozporu se skutečnostmi uvedenými v tomto posudku. Obviněná nesouhlasí s postupem odvolacího soudu, který se nevypořádal s její námitkou rozdílného věku a výšky figuranta použitého při vyšetřovacím pokusu, při němž se znalec sice zavázal zohlednit jeho odlišnou výšku oproti usmrčené poškozené při zpracování posudku, což ovšem následně neučinil. Uvedený rozdíl však podle obviněné mohl vést k nesprávným závěrům ve znaleckém posudku o jejích možnostech spatřit včas poškozenou. Pokud jde o zmíněnou námitku obviněné týkající se odlišné výšky figuranta, který byl o 10 cm vyšší, než byla výška poškozené, odvolací soud se s ní vůbec nevypořádal a pouze konstatoval, že věkový rozdíl mezi poškozenou a figurantem nepovažuje za příliš velký. Jestliže podle znaleckého posudku mohla obviněná při vyšetřovacím pokusu ze své pozice řidiče zahlédnout pouze vršek hlavy figuranta, pak podle jejího názoru je uvedený rozdíl výšky velmi podstatnou skutečností, kterou měl soud zohlednit ve svých závěrech o možnostech viditelnosti poškozené.

Obviněná nesouhlasí ani s tvrzením odvolacího soudu, podle jehož názoru nepřizpůsobila rychlost a způsob jízdy řízenému vozidlu. Pokud jde o rychlost jízdy, podle závěrů znalce při odbočování v místě, kde byla povolena nejvyšší rychlost 30 km/hod., jela rychlostí 7 km/hod., což se fakticky rovná rychlejší chůzi a jízdě na hraně nejnižší konstrukční rychlosti vozidla. Odvolací soud nijak blíže nerozvedl způsob jízdy vozidla a nespecifikoval konkrétní pochybení na straně obviněné, proto podle ní je toto tvrzení soudu nepřezkoumatelné.

Nejzásadnější pochybení odvolacího soudu spatřuje obviněná ve změně právní kvalifikace skutku do podoby závažnějšího trestného činu, který měla spáchat tím, že porušila důležitou povinnost uloženou jí podle zákona, přičemž odvolací soud v tomto směru argumentoval tím, že vjížděla do obytné zóny. Podle obviněné ovšem v době

posuzované nehody a ani nyní není v dané ulici instalována dopravní značka IZ 5a „Obytná zóna“, která by umožňovala hry dětí po celé šíři komunikace, přičemž toto nepravdivé tvrzení se objevuje napříč celým rozsudkem odvolacího soudu. Naopak v souvislosti se zmíněným tvrzením obviněná připomněla i ustanovení § 3 odst. 1 zákona o silničním provozu, podle něhož se provozu na pozemních komunikacích nesmí účastnit osoba, která by vzhledem k věku nebo ke sníženým tělesným nebo duševním schopnostem mohla ohrozit bezpečnost tohoto provozu. To neplatí, pokud osoba sama nebo jiná osoba učinila taková opatření, aby k ohrožení bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích nedošlo.

Podle názoru obviněné soudy nižších stupňů chybně vyhodnotily její odpovědnost za smrt poškozené AAAAA jako odpovědnost primární. Primární zavinění toho, že se poškozená dostala do zóny jízdy vozidla řízeného obviněnou, však obviněná shledává u osoby či osob, které porušily svou zákonnou povinnost a řádně nevykonávaly dozor nad pohybem dítěte nezpůsobilého být účastníkem silničního provozu, ač jim to zákon výslovně ukládá.

Obviněná proto navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 trestního řádu v celém rozsahu zrušil rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 15. 9. 2021, sp. zn. 5 To 174/2021, a aby dále zrušil i předcházející rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 19. 5. 2021, sp. zn. 3 T 35/2021, a vrátil mu věc k dalšímu projednání.

K věci se vyjádřil i státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství [srov. odkaz níže].

Nejvyšší soud v nyní posuzované věci přezkoumal podle § 265i odst. 3, 4 trestního řádu zákonnost a odůvodněnost napadeného rozsudku odvolacího soudu, a to v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, přičemž obviněná N. S. K. v části svého dovolání uplatnila námitky, které odpovídají uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu. Jde zejména o její tvrzení, jež se týká naplnění znaku kvalifikované skutkové podstaty podle § 143 odst. 2 trestního zákoníku, spočívajícího v porušení důležité povinnosti uložené podle zákona, kterého se měla obviněná dopustit. Její námitky, jimiž se snažila zpochybnit správnost skutkových zjištění jak soudu prvního stupně, tak odvolacího soudu, a jimi provedeného hodnocení důkazů, jsou však mimo citovaný dovolací důvod. Po přezkoumání pak dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání obviněné je zčásti důvodné a že napadený rozsudek odvolacího soudu nemůže obstát. Nejvyšší soud k tomu připomíná, že trestného činu usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, 2 trestního zákoníku se dopustí ten, kdo jinému z nedbalosti způsobí smrt, a to proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona. U obviněné N. S. K. shledal odvolací soud variantu záležejší v porušení důležité povinnosti uložené jí podle zákona, která spočívala zejména v tom, že porušila povinnosti řidiče motorového vozidla podle § 4 písm. a), c) a § 5 odst. 1 písm. b), c), d) zákona o silničním provozu. Podle nich je každý povinen při účasti na provozu na pozemních komunikacích chovat se ohleduplně a ukázněně, aby svým jednáním neohrožoval život, zdraví nebo majetek jiných osob, přičemž je povinen se řídit dopravními značkami, věnovat se plně řízení vozidla a sledovat situaci v provozu na pozemních komunikacích, přizpůsobit jízdu technickým vlastnostem vozidla a dbát zvýšené opatrnosti zejména vůči dětem. Obviněná dále podle odvolacího soudu např. nedodržela potřebnou míru opatrnosti, měla omezený výhled z důvodu technických vlastností jí řízeného vozidla, byla si vědoma možného výskytu osob v obytné zóně apod.

Nejvyšší soud shledal důvodnou tu dovolací námitku obviněné N. S. K., kterou zpochybnila naplnění znaku kvalifikované skutkové podstaty podle § 143 odst. 2 trestního zákoníku, tedy porušení důležité povinnosti, která jí byla uložena podle zákona. Odvolací soud ve svém rozsudku uvedl, že již porušením dopravního značení „Zákaz vjezdu všech motorových vozidel“ s dodatkovou tabulkou „Mimo dopravní obsluhy“ obviněná porušila důležitou povinnost řidiče motorového vozidla, přičemž následkem bylo usmrcení poškozené AAAAA. K tomu Nejvyšší soud připomíná, že je vždy potřeba přihlížet k tomu, jaký je účel konkrétního zákazu, který je stanoven určitým dopravním značením v daném místě. Je zřejmé, že k posuzované dopravní nehodě a k usmrcení poškozené došlo v oblasti, kde byla bytová zástavba, a kde tedy bylo možné předpokládat zvýšený počet chodců, proto bylo nutné dbát i vyšší opatrnosti, avšak zmíněné dopravní značení, které tam bylo v době nehody umístěno, nemělo primárně chránit život a zdraví těchto chodců či jiných účastníků silničního provozu. Zákaz vjezdu všech motorových vozidel s výjimkou dopravní obsluhy se v určitém místě stanoví zpravidla tehdy, pokud je zde zájem na tom, aby byl v dané oblasti snížen průjezd motorových vozidel, a to za účelem nižší hlučnosti, většího dopravního klidu a zčásti samozřejmě i bezpečnosti chodců v těchto místech. Smyslem tohoto bezpečnostního předpisu tedy není primárně ochrana života a zdraví lidí (chodců, jiných účastníků silničního provozu); to by bylo možné dovodit např. tehdy, kdyby šlo o oblast označenou jako obytná zóna. Proto ze samotného porušení zákazu vjezdu všech motorových vozidel, i když se na obviněnou skutečně nevztahovala výjimka podle dodatkové tabulky umožňující vjezd dopravní obsluhy, nelze dovozovat i existenci a následné porušení důležité povinnosti řidiče motorového vozidla uložené mu zákonem (tj. zákonem o silničním provozu).

V návaznosti na výše uvedené je třeba také uvést, že odvolací soud vyhodnotil jednání obviněné podle přísnější právní kvalifikace i na podkladě argumentu, že se ho dopustila v oblasti označené jako „Obytná zóna“, podle § 39 zákona o silničním provozu, čímž ohrozila zájem chráněný tímto značením a porušila tím důležitou povinnost uloženou jí zákonem. Podle zmíněného ustanovení je ovšem obytná zóna zastavěnou oblastí, jejíž začátek je označen dopravní značkou „Obytná zóna“ a konec je označen dopravní značkou „Konec obytné zóny“. Tímto značením je založena povinnost řidičů, aby v obytné zóně dávali vždy přednost chodcům, a to i dětem, které si v dané oblasti hrají. Z dikce zákona je zřejmé, že právě dopravní označení obytné zóny je tím bezpečnostním předpisem, jehož účelem je především chránit život a zdraví chodců, kteří se v dané oblasti mohou nacházet, a to obvykle s ohledem na hustější zástavbu a vyšší výskyt chodců v daném místě. Pokud by k posuzované dopravní nehodě skutečně došlo v obytné zóně, bylo by možné uzavřít, že obviněná porušila důležitou povinnost uloženou jí zákonem, podle něhož je třeba dbát v takovém místě zvýšené opatrnosti řidičů motorových vozidel i z důvodu většího výskytu dětí. Ovšem toto tvrzení odvolacího soudu o existenci obytné zóny, ačkoliv se v odůvodnění napadeného rozsudku objevuje opakovaně, a závěry z něj učiněné jsou chybné, neboť nejsou ničím podloženy, resp. úvaha odvolacího soudu o usmrcení poškozené v obytné zóně je v rozporu s charakterem místa, kde došlo k dopravní nehodě, a s jeho označením, tedy i v rozporu se zákonem o silničním provozu.

Samotné porušení zákazu vjezdu všech motorových vozidel, aniž se na obviněnou vztahovala výjimka pro dopravní obsluhu, je zřejmým pochybením obviněné, avšak s ohledem na účel tohoto omezení, který byl zmíněn výše, nelze bez dalšího označit toto jednání za porušení důležité povinnosti uložené zákonem. Odvolacím soudem uvedená další porušení povinností, kterých se měla obviněná dopustit podle § 4 písm.

a), b), § 5 odst. 1 písm. b), c), d) zákona o silničním provozu, pak nelze vyhodnotit jako natolik zásadní, aby mohla vést k přísnější právní kvalifikaci jednání obviněné i podle § 143 odst. 2 trestního zákoníku.

Nejvyšší soud proto uzavírá, že k naplnění skutkové podstaty trestného činu usmrcení z nedbalosti § 143 odst. 1, 2 trestního zákoníku, kterého se pachatel dopustí v důsledku porušení důležité povinnosti uložené mu podle zákona, nepostačuje bez dalšího pouze skutečnost, že poruší dopravní značení, které primárně neslouží k ochraně života a zdraví lidí. K opačnému závěru by bylo možné dojít, kdyby k takovému jednání přistoupilo porušení další povinnosti stanovené v zájmu bezpečnosti lidí a ochrany jejich života a zdraví, spočívající např. ve výraznějším překročení povolené rychlosti, případně pokud by k nehodě skutečně došlo v obytné zóně, kde musí řidiči motorových vozidel předpokládat možný výskyt osob, často i dětí, ve vozovce, a dbát tedy zvýšené opatrnosti. Tyto okolnosti však u obviněné nebylo možné dovodit. Navíc při úvahách o porušení důležité povinnosti uložené zákonem je třeba zohlednit též rozsah a význam spoluzavinění poškozené (viz rozhodnutí pod č. 32/2016 Sb. rozh. tr.), které v dané věci přichází v úvahu.

Jak je z uvedených důvodů zřejmé, dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu nemůže v nyní posuzované věci obstát, a proto jej Nejvyšší soud z podnětu důvodně podaného dovolání obviněné zrušil, neboť (za stávajících skutkových zjištění) odvolací soud nesprávně právně posoudil jednání obviněné jako přečin usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, 2 trestního zákoníku, ačkoli nebylo možné učinit závěr, že by obviněná skutečně porušila důležitou povinnost uloženou jí podle zákona.

Dále obviněná N. S. K. ve zbylých částech svého dovolání nesouhlasila se skutkovými zjištěními, která ve věci učinily soudy nižších stupňů, a zejména vytkla to, jak soudy hodnotily důkazy, jak se vypořádaly s rozpory mezi důkazy a jak postupovaly při dokazování. Tím obviněná zpochybnila výsledky dokazování a shledala existenci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2021, v chybném procesním postupu soudů nižších stupňů. Takové námitky se ovšem nijak netýkají právního posouzení skutku, který je obsažen ve výroku o vině v odsuzujícím rozsudku odvolacího soudu a za nějž byla obviněná odsouzena, ani jiného hmotněprávního posouzení. Provádění důkazů, včetně jejich hodnocení a vyvozování skutkových závěrů z důkazů, totiž neupravuje hmotné právo, ale předpisy trestního práva procesního, zejména pak ustanovení § 2 odst. 5, 6, § 89 a násl., § 207 a násl. a § 263 odst. 6, 7 trestního řádu. Nicméně pokud jde o námitku obviněné vztahující se k nesrovnalostem mezi podaným znaleckým posudkem a závěry odvolacího soudu, Nejvyšší soud souhlasí s tím, že odvolací soud se dostatečně nevypořádal s tvrzením obviněné, podle něhož ve znaleckém posudku nebyla zohledněna rozdílná výška mezi figurantem při vyšetřovacím pokusu a poškozenou AAAAA. S ohledem na to, že soudy nižších stupňů opakovaly tvrzení obsažené ve znaleckém posudku, že obviněná v určité chvíli mohla zahlédnout vršek hlavy poškozené, měl se odvolací soud lépe vypořádat s námitkou odlišné výšky figuranta a poškozené, aby bylo postaveno zcela najisto, jaké měla obviněná výhledové možnosti z místa řidiče svého motorového vozidla.

Pod uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2021, ani pod jiný ze zákonných dovolacích důvodů nespadá podle Nejvyššího soudu ani námitka obviněné, podle níž nesou primární odpovědnost za smrt poškozené AAAAA jiné osoby, zejména pak matka poškozené. Navíc míra její spoluodpovědnosti za usmrcení poškozené může být předmětem opětovného

posouzení odvolacím soudem, jemuž byla věc přikázána k novému projednání a rozhodnutí.

Na podkladě shora uvedených skutečností a úvah Nejvyšší soud shledal dovolání obviněné N. S. K. částečně důvodným, a proto podle § 265k odst. 1, 2 trestního řádu zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Brně, včetně rozhodnutí na něj obsahově navazujících, pokud zrušením pozbyla svůj podklad, a podle § 265l odst. 1 trestního řádu pak Nejvyšší soud přikázal tomuto soudu věc, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Krajský soud v Brně tak v uvedeném rozsahu opětovně projedná trestní věc obviněné a odstraní vady vytknuté tímto rozhodnutím Nejvyššího soudu. Nejistí-li odvolací soud při novém projednání věci a na podkladě doplněného dokazování, jehož rozsah a zaměření zváží, žádné nové skutečnosti, musí vycházet z toho, že na podkladě dosavadního skutkového stavu nelze u obviněné dovodit porušení důležité povinnosti uložené jí podle zákona. Zároveň se odvolací soud vypořádá s námitkami obviněné týkajícími se výsledků vyšetřovacího pokusu a závěrů znaleckého posudku. Opětovně pak vyhodnotí i spoluzavinění (resp. „spoluzpůsobení“ následku) samotné poškozené a její matky. Nejvyšší soud dále připomíná, že podle § 265s odst. 1 trestního řádu je soud nižšího stupně vázán právním názorem vysloveným v tomto rozhodnutí.

Srov.:

<https://sbirka.nsoud.cz/export/sbirky/?collectionIds=20788>

d) Rozh. č. 35/2022 Sb. rozh. tr.

Podmínka jiného potřebného opatření k náhradě škody ve smyslu § 307 odst. 1 písm. b) trestního řádu může být splněna řádným oznámením škodní události příslušné pojišťovně a poskytnutím další potřebné součinnosti (viz rozhodnutí č. 19/1995 Sb. rozh. tr.), a to i v případě, že poškozený řádně nespecifikoval výši svého nároku nebo neposkytl jinou součinnost.

Usnesením Okresního soudu v Ústí nad Labem ze dne 30. 4. 2021, sp. zn. 5 T 25/2021, bylo trestní stíhání obviněného I. M. pro přečin těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1, 2 trestního zákoníku podmíněně zastaveno podle § 231 odst. 1 trestního řádu za užití § 223a odst. 1 trestního řádu a § 307 odst. 1, 3 trestního řádu a byla mu stanovena zkušební doba v trvání 24 měsíců. Tohoto přečinu se měl obviněný dopustit jednáním spočívající v tom, že dne 7. 7. 2020 v 11,55 hodin v XY v rámci plnění pracovních povinností řídil nákladní motorové vozidlo tov. zn. XY, reg. zn. XY, ve vlastnictví společnosti T. h. m. Ú. n. L., přičemž při couvání z parkoviště u domu č. p. XY na pozemní komunikaci v ulici XY v rozporu s ustanoveními § 5 odst. 1 písm. b), § 24 odst. 2, odst. 3 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, se plně nevěnoval řízení motorového vozidla a nesledoval situaci v provozu na pozemní komunikaci, zároveň jako řidič motorového vozidla ohrozil dalšího účastníka provozu na pozemní komunikaci a rovněž si nezajistil bezpečné couvání pomocí způsobilé a náležitě poučené osoby při nedostatečném rozhledu, v důsledku čehož při couvání narazil zadní částí jím řízeného vozidla do poškozené B. I., která šla po chodníku pro pěší ve směru od domu č. p. XY k domu č. p. XY. Poškozená se po střetu částečně nacházela pod zadní částí vozidla, odkud byla vyproštěna po popojetí vozidla vpřed a v důsledku nárazu utrpěla neposunutou zlomeninu levého lícního oblouku přesahující na stěny vedlejší nosní

dutiny v horní čelisti se zakrvácením do této dutiny a neposunutou zlomeninou základny 1. záprstní kosti levé ruky s průvodním krevním výronem do podkoží zápěstí a bolestivostí palcového valu ruky a další drobná poranění, v jejichž důsledku byla omezena hospitalizací od 7. 7. 2020 do 21. 8. 2020, zákazem dotyku s levou stranou obličeje po dobu 3 týdnů a nemožností smrkat a kýchat po dobu 3 týdnů, nutností užívat antibiotika po dobu 5 dní, užíváním sádrové dlahy na levé ruce po předloktí po dobu 2 týdnů a nutností užívat asistenci při základní sebeobsluze.

Krajský soud v Ústí nad Labem usnesením ze dne 14. 6. 2021, sp. zn. 6 To 212/2021, podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu zamítl jako nedůvodné stížnosti státního zástupce a poškozené podané proti citovanému usnesení okresního soudu.

Proti tomuto usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem podal nejvyšší státní zástupce v neprospěch obviněného dovolání, které opřel o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. f) a l) trestního řádu, neboť napadeným usnesením bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku proti usnesení soudu prvního stupně uvedenému v § 265a odst. 2 písm. f) trestního řádu, přestože bylo v řízení mu předcházejícímu rozhodnuto o podmíněném zastavení trestního stíhání, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí.

K dovolací argumentaci i vyjádření obviněného srov. odkaz níže.

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že jestliže předmětem dovolací argumentace nejvyššího státního zástupce je zpochybnění závěru soudů nižších stupňů, že obviněný před rozhodnutím o podmíněném zastavení svého trestního stíhání učinil jiná potřebná opatření k náhradě škody, pak k této podmínce podle § 307 odst. 1 písm. b) trestního řádu lze nejprve obecně konstatovat, že jiným potřebným opatřením k náhradě škody může být i nahlášení vzniku škody jako pojistné události a poskytnutí potřebné součinnosti pojišťovně. Za jiná potřebná opatření k náhradě škody lze přitom považovat i kroky obviněného směřující k tomu, aby škodu v souladu s platnou právní úpravou nahradil jiný subjekt, který za ni odpovídá, například zaměstnavatel, došlo-li k trestnému činu při plnění pracovních úkolů (viz usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 31. 10. 1994, sp. zn. 4 To 693/94, publikované pod č. 19/1995 Sb. rozh. tr., nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 10. 2002, sp. zn. 4 Tz 62/2002, publikovaný pod č. T 466. v sešitě 19 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2003). V takovém případě by měl obviněný následně plnit z titulu regresu vůči uvedenému subjektu.

S podaným dovoláním (a jeho odkazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2012, sp. zn. 4 Tdo 1515/2012, které bylo publikováno pod č. 59/2013 Sb. rozh. tr.) pak lze souhlasit do té míry, že v případě konkrétního jednání, které naplňuje definici jiného potřebného opatření k náhradě škody ve smyslu § 307 odst. 1 písm. b) trestního řádu, musí jít o opatření, které přináší poškozenému podobnou míru jistoty, jakou představuje dohoda uvedená v tomtéž ustanovení, jejíž obsah je právně závazný a jejíhož splnění se lze domoci soudně. V obecné rovině pak lze souhlasit i s názorem nejvyššího státního zástupce, že nahlášení vzniku škody pojišťovně lze považovat za dostatečné opatření pouze při splnění dvou zvláštních podmínek. Zaprvé musí být známa celková výše škody a její druh, zadruhé tato škoda musí být současně zcela kryta pojištěním.

Pokud jde o otázku, zda bude způsobená škoda zcela kryta pojištěním, je nutno s ohledem na obsah spisového materiálu a odůvodnění dovoláním napadených rozhodnutí konstatovat, že tato otázka nebyla předmětem dokazování v trestním řízení

v této trestní věci. Nejvyšší soud je však toho názoru (a obdobně to připouští v dovolání sám nejvyšší státní zástupce), že k překročení minimálních limitů stanovených v § 3a odst. 2 zákona č. 168/1999 Sb. nedojde.

Pokud jde o otázku nezbytnosti zjištění celkové výše škody a jejího druhu a výhrady nejvyššího státního zástupce, že soudy obou stupňů rezignovaly na zjištění, zda nárok požadovaný poškozenou je reálně uplatnitelný a vymahatelný podle shora uvedené právní úpravy, lze předně konstatovat (s ohledem na obsah podaného dovolání), že z hlediska nároku na náhradu škody uplatněného poškozenou není sporu o to, zda bude poškozená v rámci pojistné události uspokojena podle § 9 odst. 1 zákona č. 168/1999 Sb. co do nároku na bolestné [s odkazem na § 6 odst. 2 písm. a) zákona č. 168/1999 Sb.], resp. co do nákladů na vypracování znaleckého posudku [zde s odkazem na § 6 odst. 2 písm. d) zákona č. 168/1999 Sb.].

Nejvyšší státní zástupce je však dále toho názoru, že jiná situace nastává u nároku poškozené na náhradu za právní zastoupení. Jeho argumentace (s určitou mírou zjednodušení) je založena na přesvědčení, že v případě nákladů na přibrání zmocněnce (advokáta) nejsou tyto náklady z tzv. povinného smluvního pojištění hrazeny, jakkoliv jde o majetkovou újmu, která vznikla v příčinné souvislosti s protiprávním jednáním. Podle nejvyššího státního zástupce jsou z tzv. povinného smluvního pojištění s odkazem na § 6 odst. 2 zákona č. 168/1999 Sb. hrazeny poškozenému jen účelně vynaložené náklady spojené s právním zastoupením, avšak pouze při uplatňování nároků za a) škodu způsobenou na zdraví nebo usmrcením, b) škodu vzniklou poškozením, zničením nebo ztrátou věci, jakož i škodu vzniklou odcizením věci, pozbyla-li fyzická osoba schopnost ji opatrovat, nebo c) ušlý zisk. V každém případě musí jít o náklady zastoupení spojené s uplatňováním nároku na pojistné plnění. Náklady právního zastoupení jsou tzv. povinným smluvním pojištěním kryty pouze v omezené míře deklarované v § 6 odst. 2 zákona č. 168/1999 Sb. Jde přitom o majetkovou škodu, jejíž plné saturování je základní zákonnou podmínkou pro rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání. Z tohoto důvodu nahlášení škodní události nepředstavuje jiné potřebné opatření, protože poškozenému neposkytuje žádnou jistotu v tom směru, že mu budou plně uhrazeny náklady právního zastoupení jako majetková škoda. Proto musí k jinému potřebnému opatření přistoupit ohledně této části nároku i alternativa první nebo druhá podle § 307 odst. 1 písm. b) trestního řádu, aby bylo možné užít podmíněné zastavení trestního stíhání v souladu se zákonem. Podle nejvyššího státního zástupce tedy platí, že nelze-li na základě shora uvedeného podřadit nárok poškozené zcela pod jednání obviněného spočívající v jiném potřebném opatření k náhradě škody, je třeba dospět k závěru, že pro rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání nebyly splněny bezezbytku všechny zákonné podmínky.

Jakkoliv Nejvyšší soud nehodlá v obecné rovině zásadně zpochybňovat naznačené úvahy nejvyššího státního zástupce sumarizované v předchozím odstavci, je nutné tyto úvahy současně konfrontovat se skutečnostmi zjišťovanými v této trestní věci, a to skutečnostmi vztahujícími se jednak k osobě obviněného a jeho aktivitě směřující ke splnění podmínek podmíněného zastavení jeho trestního stíhání, jednak k aktivitě a postoji poškozené v rámci trestního řízení při specifikaci jejího nároku na náhradu způsobené škody. Pokud jde o obviněného, ten především způsobil poškozené škodu při plnění pracovních úkolů a za tuto škodu vůči poškozené tedy odpovídá zaměstnavatel obviněného, nikoliv bezprostředně on sám. S ohledem na ustálenou rozhodovací praxi (viz výše) je přitom jiným potřebným opatřením k náhradě škody i oznámení vzniku pojistné události příslušné pojišťovně v případě, že došlo ke vzniku

škody při provozu motorového vozidla, jak se také v této trestní věci stalo. Není také sporu o tom, že příslušná pojišťovna byla a je připravena hradit pojistné plnění do výše limitu sjednaného ve smlouvě, s již opakovaně uvedenou výhradou, že nebyly vzneseny žádné nároky ze strany poškozené, a proto se k nim nemohla pojišťovna vyjádřit a pojistná událost je stále otevřená. To platí i o nárocích, které v době rozhodování soudu nebyly uplatněny, byť jejich neuplatnění nebo nevyčíslení je zapříčiněno jakýmkoliv důvodem.

Pokud jde o poškozenou, je zjišťováno, že v době rozhodování soudu tato prostřednictvím svého obhájce nespécifikovala náklady právního zastoupení. Není tedy zřejmé, zda šlo o náklady na přibrání zmocněnce (advokáta), které nejsou podle nejvyššího státního zástupce hrazeny z tzv. povinného smluvního pojištění, či o náklady spojené s právním zastoupením při uplatňování nároků poškozené (za škodu způsobenou na zdraví nebo usmrcením, škodu vzniklou poškozením, zničením nebo ztrátou věci, jakož i škodu vzniklou odcizením věci, pozbyla-li fyzická osoba schopnost ji opatrovat, nebo ušlý zisk).

Je pak otázkou, zda neexistence konkrétní a pochybnosti nevzbuzující specifikace nákladů právního zastoupení poškozené v době rozhodování soudu o naznačeném odklonu od trestního stíhání v podobě podmíněného zastavení trestního stíhání a jistota jejich úhrady ze strany pojišťovny brání v závěru o tom, že obviněný splnil podmínku uvedenou v ustanovení § 307 odst. 1 písm. b) trestního řádu, tedy že učinil jiné potřebné opatření k náhradě škody. Otázkou rovněž je, zda může být překážkou uvedeného postupu soudu situace, kdy soud (nebo státní zástupce) rozhodují o odklonu za stavu, že poškozená osoba ještě (z jakéhokoliv důvodu) nespécifikovala škodu co do důvodu a výše, při vědomí a zdůraznění toho, že škodní událost byla řádně příslušně pojišťovně oznámena, zde zaevidována s prohlášením o připravenosti pojišťovny plnit v rozsahu pojistného plnění, jakkoliv k úhradě způsobené škody nedošlo.

Nejvyšší soud je toho názoru, že uvedená situace nebrání použití daného odklonu, neboť poškozené zůstávají zachovány veškeré nároky, a to jak vůči pojišťovně, tak eventuálně vůči samotnému obviněnému či jeho zaměstnavateli. Lze přisvědčit názoru obviněného, který uvedl ve svém vyjádření k dovolání nejvyššího státního zástupce, že pokud by měly platit závěry uvedené v odůvodnění podaného dovolání, že za dostatečné opatření k náhradě škody lze považovat pouze takové oznámení škodné události, kdy je známa celková výše škody a její druh (za současného splnění podmínky, že škoda musí být zcela kryta pojištěním), pak by muselo docházet k situacím, že z jakéhokoliv důvodu, kdy škodu ještě nelze uplatnit (specifikovat) v plné výši, neboť například nejsou známy veškeré skutečnosti, na nichž závisí její vyčíslení, bylo by rozhodnutí o odklonu vyloučeno, což je z hlediska podstaty a smyslu odklonu od trestního stíhání v podobě podmíněného zastavení trestního stíhání stav zákonodárcem jistě nezamýšlený, nechtěný a nepředvídaný. Do značné míry by se uvedený závěr dostal do rozporu i s judikatorní praxí konstatovanou shora v tomto usnesení v otázce, co lze považovat za jiná potřebná opatření k náhradě škody v situacích, kdy náklady na náhradu způsobené škody jsou kryty pojistným plněním z tzv. povinného smluvního pojištění a rovněž z povahy věci osobou zaměstnavatele obviněného.

Za dané situace, pokud nebyly náklady právního zastoupení poškozené době rozhodování soudu specifikovány, tedy poškozená nesdělila pojišťovně všechny skutečnosti, které jí umožní specifikovat zejména příslušnou požadovanou částku

a poté ji poškozené uhradit (nebyla poškozenou poskytnuta nezbytná součinnost), nemůže tato pasivita či nedůslednost poškozené bránit obviněnému domáhat se postupu podle § 307 odst. 1 trestního řádu. Proto Nejvyšší soud uzavřel, že Okresní soud v Ústí nad Labem měl pro rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání splněny všechny zákonné podmínky, a to včetně jednání obviněného spočívající v jiném potřebném opatření k náhradě škody, a tudíž nezatížil své rozhodnutí vadou ve smyslu § 265b odst. 1 písm. f) trestního řádu, takže ani Krajský soud v Ústí nad Labem nemohl své rozhodnutí zatížit vadou ve smyslu dalšího uplatněného dovolacího důvodu, totiž důvodu podle § 256b odst. 1 písm. l) trestního řádu.

Ze shora uvedených důvodů tedy Nejvyšší soud rozhodl o dovolání nejvyššího státního zástupce způsobem uvedeným v § 265i odst. 1 písm. e) trestního řádu, podle kterého Nejvyšší soud dovolání odmítne, jde-li o dovolání zjevně neopodstatněné.

Srov.:

<https://sbirka.nsoud.cz/export/sbirky/?collectionIds=21072>

e) Rozh. č. 36/2022 Sb. rozh. tr.

Trestný čin těžkého ublížení na zdraví (§ 145 odst. 1 trestního zákoníku), jehož se pachatel dopustil tím, že jako řidič motorového vozidla fyzicky napadl jiného účastníka silničního provozu po vynuceném zastavení jeho vozidla pro nespokojenost s rychlostí nebo způsobem jeho jízdy, lze pokládat za čin spáchaný v souvislosti s řízením motorových vozidel. Proto lze jeho pachateli uložit trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel podle § 73 odst. 1 trestního zákoníku.

Ve věci šlo o jednání obviněného, který dne 20. 8. 2020 kolem 21,25 hodiny řídil po silnici č. I/38 ve směru od K. H. na P. nákladní vozidlo tov. zn. XY, reg. zn. XY, s návěsem, přičemž již před městem K. dojel před ním jedoucím rychlostí asi 70 km/h nákladní vozidlo tov. zn. XY, reg. zn. XY, řízené J. B., které se na obchvatu města snažil agresivní jízdou několikrát předjet, a to s ohledem na přijíždějící protijedoucí vozidla bezúspěšně, na toto vozidlo troubil, blikal světly, blikal i pravým směrovým světlem, aby mu uhnul do odbočovacího pruhu, přičemž agresivní styl jízdy obviněného trval po celou dobu až do obce N. V. I, okres K., kde se mu podařilo v ulici XY v úseku s plnou dělicí čarou předjet uvedené vozidlo, následně intenzivně brzdil až do zastavení, čímž přinutil zastavit předjeté vozidlo i další vozidla. Poté obviněný ihned vystoupil ze svého vozidla a běžel k řidiči předjetého vozidla J. B., který, když spatřil běžícího řidiče nákladního vozidla, vystoupil z vozidla a stoupl si vedle svého vozidla čelem k přibíhajícímu řidiči, který ho ihned udeřil pěstí do obličeje a dále ho chtěl zasáhnout dalšími ranami pěstí směřujícími na hlavu, přičemž poškozený J. B. před útokem obviněného ustupoval a kryl si obličej a obviněný v tomto jednání pokračoval, ačkoli věděl, že se nachází na frekventované silnici I. třídy, kde je hustý provoz vozidel, zatlačil tak poškozeného až do jízdní dráhy protijedoucího vozidla tov. zn. XY, reg. zn. XY, které řídil Jx. B., tento již nestačil reagovat na náhlý vstup J. B., srazil ho přední částí svého vozidla, v důsledku čehož poškozený J. B. utrpěl závažná zranění, s nimiž musel být letecky transportován do nemocnice a která si vyžádala léčení a podstatné omezení v obvyklém způsobu života značně přesahující 6 týdnů.

Uvedený čin posoudil odvolací soud ve shodě se soudem prvního stupně jako zločin těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 trestního zákoníku a odsoudil obviněného k trestu odnětí svobody v trvání 3 roků nepodmíněně, pro jehož výkon jej

podle § 56 odst. 2 písm. a) trestního zákoníku zařadil do věznice s ostrahou. Podle § 73 odst. 1 trestního zákoníku mu uložil i trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu 5 let. Podle § 228 odst. 1 a § 229 odst. 2 trestního řádu rozhodl o náhradě škody a nemajetkové újmy.

V rámci uplatněného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. i) trestního řádu ř. obviněný považoval výrok o trestu za vadný ohledně trestu zákazu činnosti, jenž mu byl uložen v rozporu se zákonem, protože se činu, za nějž mu byl uvedený trest uložen, nedopustil v přímé souvislosti s činností, ohledně níž byl vysloven. Skutek, pro který byl obviněný uznán vinným, podle jeho názoru nespáchal v důsledku zaviněného porušení povinností při řízení motorových vozidel, ani s ním nemá přímou souvislost, neboť těžká újma na zdraví poškozenému nebyla způsobena řízením motorového vozidla, ale v důsledku střetu s vozidlem, které řídila třetí osoba. Motorové vozidlo řízené obviněným tedy nesloužilo jako nástroj pro spáchání trestné činnosti, ani nemělo žádnou jinou trestněprávní souvislost se spáchaným skutkem (viz rozhodnutí pod č. 10/1973 nebo č. 23/1963 Sb. rozh. tr.). Pro vyslovení zákazu určité činnosti nebylo splněno ani to, že by sám přímo takovou činnost vykonával (viz rozhodnutí pod č. 41/1965 Sb. rozh. tr.). V posuzované věci nebylo respektováno, že zakazovaná činnost nemusí být znakem objektivní stránky skutkové podstaty trestného činu, její souvislost s trestným činem však musí být přímá, bezprostřední (viz rozhodnutí pod č. 5/1980 Sb. rozh. tr.). Řízení motorových vozidel představuje hlavní zdroj příjmů obviněného, a jeho zákaz je proto v rozporu s principem individualizace trestu, jelikož bude mít negativní dopad nejen na něj samotného, ale i na jeho rodinu. Nejvyšší soud by měl zvážit i přiměřenost trestu odnětí svobody, protože obviněný by chtěl nahradit škodu, kterou svým jednáním způsobil, čemuž by mohl dostat lépe na svobodě než ve výkonu trestu odnětí svobody.

Obviněný vytýkal prostřednictvím důvodu podle § 265b odst. 1 písm. i) trestního řádu, že mu byl trest zákazu činnosti uložen v rozporu s podmínkami stanovenými zákonem, protože činnost, která mu jím byla zakázána, není v souvislosti s činem, pro který byl uznán vinným. Tyto námitky odpovídají zákonnému vymezení uvedeného důvodu, jenž je dán, jestliže byl obviněnému uložen druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou zákonem na trestný čin, jímž byl uznán vinným.

Druhem trestu, který zákon nepřipouští, se rozumí zejména případy, v nichž byl obviněnému uložen některý z druhů trestů uvedených v § 52 trestního zákoníku bez splnění těch podmínek, které zákon předpokládá, tj. pokud v konkrétním případě určitému pachateli za určitý trestný čin nebylo možno uložit některý druh trestu s ohledem na jeho zvláštní zákonné podmínky. Může jít i o případ kumulace dvou nebo více druhů trestů, které podle zákona nelze vedle sebe uložit. Jde též o takový druh trestu, jenž nedovoluje uložit zákon účinný v době, kdy se rozhoduje o trestném činu. Za uložení trestu mimo zákonem stanovenou trestní sazbu se považuje případ, kdy u odstupňovatelných druhů trestu, které mají určitou sazbu vymezenou trestním zákoníkem, se vyměří trest, jenž přesahuje zákonnou maximální hranici. U trestu odnětí svobody je konkrétní hranice trestní sazby stanovena v příslušném ustanovení zvláštní části trestního zákoníku. U trestu zákazu činnosti lze v případě, že není mezi trestným jednáním, pro něž byl obviněný odsouzen, a zakázanou činností shledána souvislost, považovat za nesplnění zákonem stanovené podmínky pro uložení takového trestu.

Posoudí-li se v projednávané trestní věci trest zákazu činnosti podle § 73 odst. 1 trestního zákoníku spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu 5 let, který byl obviněnému uložen, a povaha trestného jednání, za které byl odsouzen, nelze přisvědčit jeho námitkám. Obviněný spáchal zločin těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 trestního zákoníku v bezprostřední návaznosti na řízení motorového vozidla, neboť právě způsob jízdy při řízení motorového vozidla byl příčinou zastavení obou vozidel a „vyřizování si účtů“ za ni. Uvedenou souvislost proto soud prvního stupně shledal v tom, že ze strany obviněného šlo o „odvetu“ za to, že styl jízdy poškozeného neodpovídal jeho představám. Odvolací soud v reakci na obdobnou obhajobu obviněného k zachování souvislosti mezi napadením poškozeného a řízením motorového vozidla obviněným konstatoval, že fyzickým útokem na poškozeného vyvrcholilo předchozí nebezpečné a riskantní chování obviněného jako řidiče motorového vozidla, při němž troubením a světelnými signály dával poškozenému na vědomí své záměry na vozovce a představy o způsobu jízdy, jimž se poškozený dostatečně a především v souladu s představou obviněného nepodvolil. Celá situace přesně popsaná ve skutkovém zjištění odvolacího soudu svědčí o tom, že čin obviněného, tj. fyzické napadení poškozeného, byl spáchán v souvislosti s řízením motorových vozidel, což koresponduje se zákonným vymezením uvedeného druhu trestu, neboť podle § 73 odst. 1 trestního zákoníku může soud uložit trest zákazu činnosti na 1 rok až 10 let, dopustil-li se pachatel trestného činu v souvislosti s touto činností.

Obecně lze k souvislosti spáchaného trestného činu s činností, která může být zakázána, uvést, že tato souvislost musí být užší, přímá, bezprostřední. Nestačí, že pachatel projevili trestným činem morální nezpůsobilost k výkonu činnosti (viz rozhodnutí pod č. 5/1980 Sb. rozh. tr.). Podmínkou pro uložení trestu zákazu činnosti podle § 73 odst. 1 trestního zákoníku je, aby se pachatel právě v souvislosti s touto činností dopustil trestného činu. Účelem trestu zákazu činnosti je zabránit pachateli vykonávat jen takovou činnost (zaměstnání, povolání nebo funkci), která mu dává příležitost k páčání trestných činů určitého druhu (viz rozhodnutí pod č. 42/1967 Sb. rozh. tr., a výklad podle materiálu uveřejněného pod č. 13/1969 Sb. rozh. tr.). Činnost, kterou lze zakázat, nemusí být znakem objektivní stránky skutkové podstaty trestného činu. Souvislost v tomto smyslu bude dána především v případě, když byl trestný čin spáchán přímo při výkonu určité činnosti. Postačí ovšem, jestliže tato činnost poskytla pachateli příležitost ke spáchaní trestného činu nebo mu alespoň trestnou činnost usnadnila (viz rozhodnutí pod č. 26/2007-III. a č. 41/1965 Sb. rozh. tr.). Nepostačuje však, jestliže by šlo jen o náhodnou souvislost (viz rozhodnutí pod č. 35/1997 Sb. rozh. tr.). Na přímou souvislost spáchaného trestného činu s činností, která má být zakázána, lze usuzovat z toho, že tato činnost nepostrádá věcný (vnitřní, účelový), místní a časový vztah ke spáchanému trestnému činu (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 933).

Nejvyšší soud nevyhověl námitkám obviněného, protože jednání pachatele, který se dopustil trestného činu ublížení na zdraví (§ 145 odst. 1 trestního zákoníku) tím, že jako řidič motorového vozidla po zastavení vozidel na vozovce fyzicky napadl jiného účastníka silničního provozu pro nespokojenost s jeho rychlostí nebo způsobem jízdy, je nutné vyložit jako čin spáchaný v souvislosti s řízením motorových vozidel. Proto mu lze uložit trest zákazu činnosti podle § 73 odst. 1 trestního zákoníku, neboť v takovém případě je mezi tímto uloženým trestem a spáchanou trestnou činností zachována potřebná souvislost. Způsobená újma na zdraví poškozeného měla v této věci příčinu právě v provozu na pozemní komunikaci, byla vyvolána v rámci silniční dopravy

a i k následku v podobě újmy na zdraví poškozeného došlo tím, že byl sražen vozidlem dalšího účastníka silničního provozu. Veškeré souvislosti uvedeného trestného jednání se odehrály při postavení a výkonu činnosti řidiče motorového vozidla, přičemž bez nich by k posuzované situaci vůbec nedošlo. Podstatou byla agresivita obviněného, projevující se při řízení motorového vozidla, která našla vyústění v odvetné reakci v podobě brachiálního útoku, jehož následkem byla těžká újma na zdraví poškozeného. Nelze odhlédnout od toho, že uvedená příčina spočívala v riskantní jízdě obviněného snažícího se vynutit si na druhých své dominantní postavení na silnici, a protože se mu to nedařilo, choval se agresivně, nebezpečně, vulgárně a zcela nepřipustně. Tím obviněný jako řidič motorového vozidla zcela selhal.

Obviněný způsobem jízdy bezprostředně předcházející vynucenému zastavení za ním jedoucím vozidla hrubě porušil pravidla silničního provozu, zejména ustanovení § 17 odst. 5 písm. c) zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, ve znění pozdějších předpisů. Přestože zákonné znění uvedené porušené povinnosti řidiče není zahrnuto do popisu skutku, ze slovního vyjádření způsobu jízdy obviněného před vlastním posuzovaným činem zřetelně a jasně vyplývá. Ze všech těchto důvodů byla souvislost spáchaného trestného činu s činností, která může být zakázána, zachována. Trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel je nezbytné ukládat právě v těch případech, kdy příčinou spáchaného trestného činu byla agresivita a nebezpečnost řidiče v rámci dopravy na pozemních komunikacích, a to i tehdy, když objektem posuzovaného trestného jednání není řízení motorových vozidel, jako tomu bývá u úmyslných trestných činů ublížení na zdraví nebo trestných činů, jejichž objektem je ochrana majetku jiných osob (jestliže je agrese vybíjena např. na dopravním prostředku apod.).

Ze všech těchto důvodů je uložený trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všech druhů na dobu 5 let, tedy asi v polovině zákonného rozpětí trestní sazby stanovené podle § 73 odst. 1 trestního zákoníku od 1 roku do 10 let, trestem nutným, ale i přiměřeným. Lze připustit, že s ohledem na následky, výraznou brutalitu obviněného a zcela nečekanou a nepřijatelnou agresi, kterou projevoval po celou posuzovanou dobu jeho jízdy i po ní, jde o trest spíše mírnější.

Obviněný vytýkal rovněž nepřiměřenou přísnost a nevhodnost uloženého nepodmíněného trestu odnětí svobody s ohledem na to, že (též se zřetelem na navazující uložený trest zákazu činnosti, která je zdrojem jeho obživy a pravidelných příjmů) nebude schopen zaplatit uloženou náhradu škody a nemajetkové újmy v rozsahu, kterého by byl schopen, kdyby byl na svobodě a mohl pracovat. K tomu je třeba připomenout, že námítky vůči druhu a výměře uloženého trestu s výjimkou trestu odnětí svobody na doživotí lze v dovolání úspěšně uplatnit jen v rámci zákonného důvodu uvedeného v ustanovení § 265b odst. 1 písm. i) trestního řádu, a to tehdy, jestliže byl obviněnému uložen druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou zákonem za trestný čin, jímž byl uznán vinným. Jiná pochybení soudu spočívající v nesprávném druhu či výměře uloženého trestu, zejména nesprávné vyhodnocení kritérií uvedených v § 39 až § 42 trestního zákoníku a v důsledku toho uložení nepřiměřeného přísného nebo naopak mírného trestu, nelze v dovolání namítat prostřednictvím tohoto ani jiného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 trestního řádu (viz rozhodnutí pod č. 22/2003 Sb. rozh. tr.).

Vzhledem k tomu, že obviněný vytýkal trestu odnětí svobody jen jeho nepřiměřenost, nenaplnil těmito námítkami označený dovolací důvod. Přesto nad rámec dovolání Nejvyšší soud zdůrazňuje, že odvolací soud při ukládání trestu obviněnému přihlížel

ke všem rozhodným skutečnostem (viz § 39 a násl. trestního zákoníku), zejména měl na zřeteli význam ochrany lidského zdraví. Bral v úvahu i způsob provedení činu, zdůraznil předchozí způsob jízdy obviněného, který byl krajně nebezpečný a riskantní, jakož i motivaci jednání obviněného, spočívající v odplatě za předchozí způsob řízení vozidla poškozeným, kterou označil za zcela nepochopitelnou. Odvolací soud přihlédl i k osobním poměrům obviněného, zejména k jeho dosavadní trestní bezúhonnosti, když nebyl dosud postižen ani pro přestupek a je příznivě hodnocen svým zaměstnavatelem, a na zřeteli měl i nutnost uhradit vzniklou škodu. Z uvedených důvodů Nejvyšší soud neshledal nedostatky namítané obviněným ani ve výroku o trestu.

Nejvyšší soud proto odmítl dovolání obviněného, jehož nedůvodnost mohl posoudit na základě napadených rozhodnutí a příslušného spisu, jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) trestního řádu.

Srov.:

<https://sbirka.nsoud.cz/export/sbirky/?collectionIds=21074>

V. Aktivity v netrestní oblasti působnosti

Lze zmínit především aktivitu nejvyššího státního zástupce, která reagovala na změnu při nakládání s penězi zaslanými do věznice osobám ve výkonu trestu odnětí svobody, u nichž Vězeňská služba evidovala exekuční příkaz příkázáním jiné peněžité pohledávky nesouvisející s jejich trestním řízením. K uvedené změně došlo s účinností od 1. 1. 2022. Změna spočívala v okolnosti, kdy pokud Vězeňská služba eviduje u odsouzeného neuhrazené dluhy nejen výslovně vyjmenované v ustanovení § 25 odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ale rovněž jiné neuhrazené splatné dluhy v tomto ustanovení výslovně neuvedené, ve vztahu k nimž byly vydány exekuční příkazy příkázáním peněžité pohledávky, pak odsouzený nebude mít k dispozici ani zbylou (tj. v kontextu citovaného zákonného ustanovení druhou) polovinu finančních prostředků na účtu zřízeném a vedeném věznicí, se kterou by jinak mohl volně disponovat způsobem podle citovaného zákonného ustanovení. Namísto toho potom byla i tato část finančních prostředků postižena exekucí v souladu se zákonem právě ve vztahu k dluhům nespadajícím pod § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody.

V praxi to tedy zejména znamenalo, že takovému odsouzenému nebude umožněn nákup ve vězeňské prodejně (§ 23 zákona o výkonu trestu odnětí svobody) z peněz zaslaných na jeho účet ve věznici, pokud mu z nich po provedené exekuci nezůstane k dispozici (v krajním případě) žádná částka. Omezena mohla být realizace i dalších práv, jako např. právo odsouzeného na použití telefonu (§ 18 zákona o výkonu trestu odnětí svobody), vyřizování korespondence (§ 17 zákona o výkonu trestu odnětí svobody), či uspokojování kulturních potřeb (§ 21 zákona o výkonu trestu odnětí svobody). Vězeňská služba výše popsanou změnu svého postupu odůvodnila poukazem na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16. 9. 2020, č. j. 39 Co 161/2020 - 212. Dne 1. 7. 2022 vyjádřil nejvyšší státní zástupce ministru spravedlnosti své obavy stran nastalé situace (č. j. 1 NDT 101/2021 – 52). Státní zastupitelství ji vnímalo jako nepřehlédnutelné bezpečnostní riziko. Je pravdou, že základní životní potřeby odsouzených jsou bezprostředně pokryty věznicí na náklady státu, tudíž odsouzený není po dobu výkonu trestu existenčně závislý na skutečnosti, zda má na svém osobním podúčtu ve věznici uloženy finanční prostředky či nikoliv. Dále ovšem

nelze vyloučit, že popsaná změna praxe postupu Vězeňské služby mohla vyvolat nespokojenost v řadách osob ve výkonu trestu odnětí svobody a ventilace takové nespokojenosti by mohla přerůst v násilí či ve vzpouru.

VI. Semináře, školení a jiné vzdělávací aktivity

V průběhu roku 2022 se uskutečnily následující vzdělávací akce:

Seminář Justiční akademie „**Nová legislativa a nové instituty v oblasti trestního práva**“, „**Poznatky a informace k novelám trestněprávních předpisů, včetně případných právních předpisů, které s trestněprávními předpisy souvisí**; zaměření na vybrané problematiky zákona č. 333/2020 Sb. a zákona č. 220/2021 Sb. uskutečněný **19. ledna 2022** v Praze. Společně s **Mgr. Martinem Lýskem, předsedou senátu Krajského soudu v Ostravě, pobočka Olomouc, Mgr. Tomášem Foldynou, vedoucím oddělení metodického analytického a legislativního odboru NSZ, a Mgr. Táňou Palotášovou, středisko Probační a mediační služby Přerov.**

Srov.:

https://asja.jacz.cz/index.php?pageid=1006&course_id=12163

Seminář „**Wild Life Crime v České republice**“ spolupořádaný Ministerstvem vnitra a Centrem environmentálních forenzních věd Ústavu životního prostředí Přírodovědecké fakulty UK v Praze ve dnech **26. – 27. ledna 2022** (online i prezenčně).

Seminář Justiční akademie „**Trestné činy v dopravě**“. Aktuální právní problematika trestných činů v dopravě. Vyhodnocení trestní odpovědnosti konkrétních osob v případech souvisejících s připoutáním osob nacházejících se ve vozidle v době střetu – odpovědnost řidiče za těžší následek v případě nepřipoutání se spolujezdců. Shrnutí základní, aktuální a významné judikatury. Aktuální legislativní změny ve vztahu k dopravě.“ **JUDr. Miroslav Růžička, Ph. D. společně s JUDr. Ivo Kouřilem, předsedou senátu Nejvyššího soudu.** Akce se konala ve dnech **4. – 5. dubna 2022** v Kroměříži.

Srov.:

https://asja.jacz.cz/index.php?pageid=1006&task=19&course_id=12449

XII. Národní kongres „Dopravní úrazovost. Znalectví v ČR“, mj. vystoupení k tématu „**Aplikace nového znaleckého práva z pohledu Nejvyššího státního zastupitelství.**“ Národní kongres se uskutečnil ve dnech **1. – 2. září 2022** v Mikulově.

Srov.:

<http://symma.cz/dopravniurazovost/>

http://symma.cz/dopravniurazovost/down/du_2022_program.pdf

sborník přednášek:

<https://www.akutne.cz/news-detail/cs/1264-dopravni-urazovost-znalectvi-v-cr-2022/>

Seminář Justiční akademie „Zdravotnické právo“. „Přístup orgánů činných v trestním řízení k informacím od poskytovatelů zdravotnických služeb, prolomení mlčenlivosti zdravotnických pracovníků - aktuální problematika. Oznamovací povinnost a mlčenlivost ve vztahu k trestnímu právu.“ Trestní odpovědnost ve zdravotnictví – trestní odpovědnost fyzických a právnických osob, poskytovatelů zdravotních služeb, procesní otázky, praktické příklady z rozhodovací praxe Nejvyššího soudu (Mgr. et Bc. Karel Cibulka a JUDr. Miroslav Růžička, Ph. D.). Vzdělávací akce proběhla dne 4. října 2022 v Praze.

Srov.:

https://asja.jacz.cz/index.php?pageid=1006&course_id=12861

Seminář Justiční akademie „Trestná činnost proti životnímu prostředí“. Mgr. Kateřina Weissová – organizace celého semináře. Vystoupení „Aktuální situace a poznatky z praxe. JUDr. Miroslav Růžička, Ph. D. „Týrání zvířat v trestním zákoníku a jeho trestání.“ Akce se konala ve dnech 25. – 26. října 2022 v Kroměříži.

Srov.:

https://asja.jacz.cz/index.php?pageid=1006&course_id=12845

Seminář Justiční akademie „Trestné činy v dopravě“ „Aktuální právní problematika trestných činů v dopravě. Shrnutí základní, aktuální a významné judikatury. Aktuální legislativní změny ve vztahu k dopravě.“ JUDr. Miroslav Růžička, Ph. D. společně s JUDr. Ivo Kouřilem, předsedou senátu Nejvyššího soudu. Akce se uskutečnila dne 28. listopadu 2022 v Praze.

Srov.:

https://asja.jacz.cz/index.php?pageid=1006&task=19&course_id=13015

VII. Oblast legislativy, připomínkové řízení k návrhům právních předpisů a nelegislativním materiálům

V oblasti legislativní byly v rámci ALO připomínkovány např.: **Problematika nastavení optimálních procesů při odhalování řidičů motorových vozidel pod vlivem návykových látek (1 SL 148/2022), Návrh programového prohlášení Vlády České republiky (1 SL 304/2022), Návrh novely vyhlášky č. 273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady (1 SL 305/2022), Návrh zákona o prekurzorech výbušnin a o změně některých zákonů (zákona o prekurzorech výbušnin), pod sp. zn. 1 SL 307/2022, Návrh Plánu legislativních prací vlády na rok 2022 (1 SL 309/2022), Návrh novely zákona č. 222/2016 Sb., o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv a o tvorbě právních předpisů vyhlášených ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv (1 SL 313/2022), Možné rozšíření trestního postihu dezinformací (1 SL 316/2022), Pracovní poznámky k vyhláše o terapeutických programech pro řidiče (1 SL 318/2022), Návrh novely nařízení vlády č. 187/2018 Sb., o vyhlášení evropsky významných lokalit zařazených do evropského seznamu (1 SL 320/2022), Návrh zákona o jednotném povolování v oblasti ochrany životního prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (1 SL 322/2022). Návrh vyhlášky o bezpečnostních pravidlech pro využívání služeb cloud computingu orgány veřejné moci (1 SL 323/2022), Návrh novely**

zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodního zákona) pod sp. zn. 1 SL 327/2022, Návrh novely zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (1 SL 331/2022), Návrh vyhlášky o zveřejňování soudních rozhodnutí (1 SL 332/2022), Návrh novely zákona č.334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu (1 SL 329/2022), Zpráva č. o plnění cílů Plánu odpadového hospodářství České republiky za období 2019 až 2020 (1 SL 346/2022), Akční plán České republiky Partnerství pro otevřené vládnutí na období let 2023 až 2024 (1 SL 348/2022), Zpráva o činnosti vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Soudním dvorem Evropské unie za rok 2021 (1 SL 350/2022), Návrh zákona o zrušení obsoletních právních předpisů a zpřehlednění právního řádu České republiky (1 SL 357/2022), Návrh novely zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací (1 SL 358/2022), Návrh novely vyhlášky č. 507/2020 Sb., o odměně a náhradách soudního tlumočnicka a soudního překladatele (1 SL 359/2022), Návrh novely vyhlášky č. 504/2020 Sb., o znalečném (1 SL 360/2022), Návrh novely zákona č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů (1 SL 362/2022), Návrh změn Legislativních pravidel vlády a Obecných zásad pro hodnocení dopadů regulace (RIA) pod sp. zn. 1 SL 367/2022, Návrh vyhlášky o provedení některých ustanovení zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí (1 SL 369/2022), Zpráva o životním prostředí-2021 (1 SL 370/2022), Návrh novely vyhlášky č. 273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady (1 SL 371/2022), Závěrečná sebehodnotící zpráva Akčního plánu České republiky Partnerství pro otevřené vládnutí na období let 2020 – 2022 (1 SL 373/2022), Návrh novely Ústavy, ústavního zákona č. 1/1993 Sb. (1 SL 382/2022), Zřízení projektu rozvoje inovace a statistik kriminality (1 SL 385/2022), Návrh novely nařízení vlády č. 145/2008 Sb., kterým se stanoví seznam znečišťujících látek a prahových hodnot a údaje požadované pro ohlašování do integrovaného registru znečišťování životního prostředí (1 SL 391/2022).